

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΤΟΣ ΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 14

“ΕΝ ΤΩ, ΚΟΣΜΩ,, ΑΛΛ’ ΟΧΙ “ΕΚ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ,,

«Χριστιανοί ἐν κόσμῳ οἰκοῦσιν,
οὐκ εἰσὶ δὲ ἐκ τοῦ κόσμου».

(Ἐπιστολὴ πρὸς Διόγνητον, VI).

Βεβαίως οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοὶ δὲν ζοῦν στὴν ἀτιμώ-
σφαιρα ἐνὸς νοσηροῦ θρησκευτικοῦ μυστικισμοῦ, ποῦναι ἀποξε-
νωμένος ἀπ’ τὴς ἐκδηλώσεως τῆς ζωῆς. Ζοῦν μέσα στὸν κόσμο,
μὰ ὅμως πνευματικῶς καὶ μυστικῶς ἀποτελοῦν «γέ ν ο ς
ἐ κ λ ε κ τ ὸ ν» καὶ «Ἐ θ ν ο ς ἅ γ ι ο ν».

Ὁ ἄγνωστος συγγραφεὺς τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς, τοῦ
διαμαντιοῦ αὐτοῦ τῆς ἀπολογητικῆς φιλολογίας τοῦ β’ ἢ τοῦ
γ’ αἰῶνος, ὀμιλεῖ κατὰ τρόπον κλασσικὸν γιὰ τὴ θέσι τῶν Χρι-
στιανῶν μέσα στὸν κόσμο: «Οἱ Χριστιανοὶ λέγει οὔτε κατὰ τὴν
πατρίδα, οὔτε κατὰ τὴν ὀμιλία, οὔτε κατὰ τὰ ἔθιμα διακρίνον-
ται ἀπ’ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Γιατὶ οὔτε σὲ ξεχωριστὲς πό-
λεις κατοικοῦν, οὔτε χρησιμοποιοῦν διαφορτικὴ γλῶσσα. Κα-
τοικοῦντες δὲ σὲ πόλεις ἑλληνικὲς καὶ βαρβάρους, ἐκεῖ ὅπου
ἔτυχε ὁ καθένας, καὶ ἀκολουθοῦντες τὰ ἐγγῶρια ἔθιμα ὡς πρὸς
τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὴν διατροφήν καὶ τὴν ὑπόλοιπὴν ζωὴν, παρου-
σιάζουν θαυμαστὴ καὶ ὀμολογουμένως παράδοξὴ πολιτεία. Κα-
τοικοῦν στὴν πατρίδα τους, μὰ σὰν πάροικοι. Μετέχουν σὲ ὅλα
σὰν πολῖτες, καὶ ὅμως ὑπομένουν τὰ πάντα σὰν ξένοι... Ἔρ-
χονται σὲ γάμο, ὅπως ὄλοι, κάνουν παιδιὰ, μὰ δὲν τὰ πετοῦν
στὸς δρόμους. Στρώνουν κοινὸ τραπέζι, κι’ ὅμως ὄχι κοινὸ μὲ
τὴν ἔννοια τοῦ ἀκαθάρτου. Ἔχουν σάρκα ὀλική, μὰ δὲν ζοῦν
βίον σαρκικό. Διαμένουν στὴ γῆ, μὰ πολιτεύονται, σὰν νὰ βρι-
σκωνται στὸν οὐρανόν. Ἀγαποῦν ὄλους καὶ ὅμως καταδιώκονται
ἀπὸ ὄλους. Ἀγνοοῦνται καὶ καταδικάζονται. Θανατώνονται καὶ
ὅμως εἶναι ζωντανοί. Εἶναι πτωχοὶ καὶ ὅμως πλουτίζουν πολ-
λοῦς».

Και ὁ Τερτυλλιανὸς στὸν «Ἀπολογητικὸ» του ἀποκρούει τὴν κατηγορία, πὼς οἱ Χριστιανοὶ εἶναι φηγόμενοι, καὶ βεβαιώνει πὼς αὐτοὶ μετέχουν στὸν κοινωνικὸ βίον, προφυλασσόμενοι μόνον ἀπ' τὴν εἰδωλολατρεία καὶ τὴν ἀνηθικότητα. Οἱ Χριστιανοί, λέγει, ἀπευθυνόμενοι πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, εἶναι «ἄνθρωποι, πὺν ζοῦν μαζί σας, ἄνθρωποι, πὺν ἔχουν τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς, τὴν ἴδια ἐνδυμασία, τὴν ἴδια κατεύθυνσι, τίς ἴδιες ἀνάγκες τῆς ζωῆς. Δὲν εἴμαστε βραχμᾶνες ἢ Ἰνδοὶ γυμνοσοφισταί, ἄνθρωποι τῶν δασῶν ἢ χωρισμένοι ἀπ' τῆ ζωῆ. Κατοικοῦμε σ' αὐτὸν τὸν κόσμον μαζί σας, ὄχι χωρὶς νὰ χρησιμοποιοῦμε τὴν ἀγορά, ὄχι χωρὶς κρεοπωλεῖα, ὄχι χωρὶς λουτρό, ὄχι χωρὶς ἐμπορικὰ καταστήματα, ὄχι χωρὶς ἐργαστήρια, ὄχι χωρὶς τίς ἐτήσιες ἐμποροπανηγύρεις, ὄχι χωρὶς τίς ἄλλες ἐμπορικὰς σχέσεις».

Ὁ Χριστιανὸς, ἔχοντας ὡς σύνθημά του τὸ «πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστὸς» (Κολ. γ', 11) δὲν περιορίζει τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ σ' ἓνα νοσηρὸ θρησκευτικὸ μυστικισμό, ἀποξενωμένο ἀπ' τίς ἄλλες ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς, μὰ ἀντιθέτως ἐμποτίζει, καθαγιάζει καὶ κατευθύνει αὐτές. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν περιφρονεῖ τὴν ἐπίγεια ζωὴ, γιατί δῆθεν ἐνδιαφέρεται μόνον γιὰ τὴ μέλλουσα, μὰ ἀντίθετα διδάσκει, πὼς ἡ μέλλουσα ζωὴ κερδίζεται μόνον, ὅταν ὅλες οἱ πτυχὲς καὶ ἐκφάνσεις τῆς ἐπίγεια ζωῆς ἀξιοποιοῦνται, ἐμποτίζονται καὶ κυβερνῶνται ἀπ' τὴ Χριστιανικὴ ἰδεολογία. Ὅπως λέγει πάλιν πολὺ ὠραῖα ὁ συγγραφεὺς τῆς πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς, «ἐκεῖνο, πὺν εἶναι μέσα στὸ σῶμα ἢ ψυχῇ, αὐτὸ εἶναι μέσα στὸν κόσμον οἱ Χριστιανοί. Κατοικεῖ μὲν μέσα στὸ σῶμα ἢ ψυχῇ, δὲν προέρχεται ὅμως ἀπ' τὸ σῶμα. Καὶ οἱ Χριστιανοὶ κατοικοῦν μὲν μέσα στὸν κόσμον, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπ' τὸν κόσμον».

*
* *

Κατ' ἐξοχὴν οἱ ἱεροεῖς μας ἄς ἔχουν ὑπ' ὄψιν τοὺς τίς ἀλήθειες αὐτές. Αὐτοὶ πρὸ πάντων ἔχουν ὑποχρέωσι νὰ ἐμφυσησῶσιν στὴν κοινωνίαν τὸ γνήσιον Χριστιανικὸ πνεῦμα, πὺν θὰ διαποτίσῃ ὅλες ἀνεξαιρέτως τίς πτυχὲς τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Τὸ γνῶρισμα τοῦ πραγματικοῦ ποιμένου εἶναι ἀφ' ἑνὸς ἢ ἱεραποστολικὴ ἀκτινοβολία μέσα στὸν κόσμον καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ διακήρυξις μὲ τὸ προσωπικὸν του παράδειγμα, πὼς ἀνήκει στὸ «ἐκλεκτὸν γένος» καὶ «ἅγιον ἔθνος» τοῦ Θεοῦ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, δ.Θ.
Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

ΑΠΟ Τ' ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΟΙ ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Γιατί, τὸ ξέρεις καὶ σὺ ὁ ἴδιος, πῶς τὸ κακὸ πού
μοῦκαμες δὲν ἦτανε διόλου μικρό.

Ἄρκεϊ βέβαια νὰ θυμᾶσαι καὶ τὰ ὅσα μᾶς ἔλεγαν
οἱ ἄλλοι, μὰ καὶ τὰ ὅσα κ' ἐμεῖς πάντα ἐσυζητούσαμε.
Κι' αὐτὰ ἦτανε, πῶς θάχαμε κέρδος μεγάλο, νάμαστε
δμόψυχοι καὶ νὰ ὑποστηριζώμαστε μὲ τὴν ἀμοιβαία
μας ἀγάπη.

Κι' ὅλοι τους μὲν οἱ ἄλλοι ἔλεγαν, πῶς τάχα ἡ
σύμπνοιά μας θάφερνε καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους μεγάλην
ὠφέλεια. Ἐγὼ ὅμως, ὡς πρὸς τὸν ἑαυτό μου βέβαια,
ποτέ μου δὲν κατάρθωσα νὰ καταλάβω, ποιὰν ὠφέ-
λεια θὰ μπορούσαμε νὰ προσφέρωμε σὲ τρίτους. Ἐλο-
γάριαζα ὅμως, πῶς ἀπὸ τὴν ὁμοψυχία μας αὐτὴν θὰ
κερδίζαμε αὐτὸ τουλάχιστον τὸ σημαντικὸ ὄφελος:
τὸ νὰ γίνωμε δηλαδὴ δυσκολοπολέμητοι γι' αὐτούς,
πού θάθελαν τυχὸν νὰ μᾶς καταβάλουν.

Κι' αὐτὰ δὲν ἔπαυσα ποτέ μου νὰ σοῦ τὰ θυμίζω.
Δύσκολες εἶναι οἱ περιστάσεις. Αὐτοὶ πού μᾶς φθο-
νοῦν εἶναι πολλοί. Ἡ εἰλικρίνεια τῆς ἀγάπης ἔχει
χαθῆ. Καὶ στὴ θέση της ἔχει μπῆ ἡ κατάρρα τοῦ φθό-
νου. Μέσα σὲ παγίδες βαδίζομε. Κ' ἐπάνω σὲ φρού-
ρια πόλεων περιπατοῦμε. Κι' αὐτοὶ μὲν, πού, ἂν μᾶς
συμβῆ κάποτε κάποιο κακὸ, εἶναι ἔτοιμοι νὰ χαροῦν
μὲ τὴ δυστυχία μας, εἶναι πολλοὶ καὶ μᾶς ἔχουνε ἀπὸ
παντοῦ περικυκλώσει ἐχθρικά. Καὶ κανεὶς δὲν ὑπάρ-
χει, πού νὰ μᾶς συμπονέσῃ· ἢ κι' ἂν ὑπάρχουν, μετρι-
οῦνται στὰ δάκτυλα. Κύτταξε λοιπὸν μήπως, ἂν χω-
ρισθοῦμε καμμιὰ φορά, καταντήσωμε τὸ μεγάλο τους
περιγέλιο. Μὰ κι' ἀπὸ τὸν ἐμπαιγμὸ μας αὐτόν, πολὺ
μεγαλύτερη θάναί ἢ ζημιὰ πού θὰ πάθωμε. Ἐνας

ἀδελφός πού βοηθιέται ἀπό τόν ἀδελφό του εἶναι σάν κάστρον ἄπαρτο καί σάν ἀμπαροδεμένο βασίλειο. Μὴν τὴν διαλύσης λοιπὸν αὐτὴν τὴν ἐγκαρδιότητα. Οὔτε καὶ νὰ σπάσης τὸ μοχλό...

Αὐτά, κι' ἄλλα περισσότερα ἀκόμα, ἔλεγα πάντα μου. Κι' ὄχι μόνο δὲν ὑποψιαζόμουνα ποτέ μου κάτι τέτοιο, μὰ κ' ἐπίστευα πὼς στὰ αἰσθήματά σου πρὸς ἐμένα εἶσαι πάρα πολὺ εἰλικρινής· ἐπειδὴ κ' ἐπιθυμοῦσα, ἂν κ' ἤσουνα ἐν τάξει ἀπέναντί μου, νὰ σ' ἐγκαρδιώσω ἀκόμη περισσότερο.

“Ὅπως ὅμως ἐφάνηκε, χωρὶς νὰ τὸ ξέρω, ἔδινα γιαιτρικὰ σ' ἓνα πού ἦτανε πραγματικὰ ἄρρωστος. Κι' ὁ δυστυχισμένος οὔτε κι' ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ μου αὐτὴν ἐκέρδισα τίποτε· οὔτε κι' ὠφελήθηκα τίποτε παραπάνω ἀπὸ τὴν πρόνοιά μου αὐτὴν.

Γιατί ἐσύ ὄλ' αὐτὰ τᾶρριζες μαζεμένα στὴ θάλασσα, κι' οὔτε καὶ τὰ λόγιασες ποτέ σου. Παρὰ μὲ παρὰ τησες σάν ἓνα πλοῖον ἀνερμάτιστο μέσα στὸν ἀπέραντον ὠκεανό· χωρὶς οὔτε νὰ συλλογισθῆς ποτέ σου κανένα ἀπὸ τ' ἄγρια ἐκεῖνα κύματα, πού θᾶπρεπε ν' ἀντιμετωπίσω ἐγώ.

Γιατί, ἂν συμβῆῖ κάποτε νὰ ξεσπάση ἐπάνω μας ἀπὸ πουθενὰ κάποια συκοφαντία ἢ ἐμπαιγμός, ἢ καὶ ὀποιαδήποτε ἄλλη προσβολὴ ἢ καταφρόνηση (κ' εἶναι φυσικὸ τὰ τέτοια νὰ συμβαίνουν συχνά), σὲ ποιόν θὰ καταφύγουμε; Σὲ ποιόν θὰ εἰποῦμε τὸν πόνο μας; Ποιός εἶν' αὐτός πού θὰ θελήσῃ νὰ μᾶς βοηθήσῃ; Κι' αὐτοὺς μὲν πού μᾶς ταλαιπωροῦν θὰ τοὺς συγκρατήσῃ καὶ θὰ τοὺς κάμῃ νὰ μὴ μᾶς κακοκαρδίζουσι πλέον· ἐμᾶς δὲ θὰ μᾶς παρηγορήσῃ καὶ θὰ μᾶς συνηθίσῃ νὰ ὑποφέρωμε τὴν ἀπονιὰ τῶν ἄλλων; Δὲν ὑπάρχει κανεὶς. Ἐφ' ὅσον σ' αὐτὴ τῇ φοβερῇ μάχῃ ἐσύ θὰ στέκεσαι ἀπὸ μακρὰ, καὶ δὲ θὰ μπορῆς οὔτε τὴν κραυγὴ ν' ἀκούσῃς μὲ κανένα τρόπο.

Ἐκατάλαβες λοιπόν, πόσο μεγάλο εἶναι τὸ κακὸ

ΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΣΧΟΛΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΟΣ

Ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ Φανάρι ὑψώνεται ἡ περιοχή τοῦ Μουχλιοῦ μὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, ποῦ στέκει ὡς ἀνάμνησις βυζαντινῆ ὡς ἡ παλαιότερη ἐκκλησία ποῦ ἔμεινε ἀθικτὴ ἀπὸ τὰ στίφη τοῦ Πορθητοῦ. Σήμερα ἡ μανία τοῦ ὄχλου κάποια φθινοπωρινὴ νύχτα — τὴν νύχτα τῆς 6 Σεπτεμβρίου τοῦ 1955 — μετέβαλε καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴ τῆς Παναγίας σὲ ἐρείπια, ποῦ κάτω ἐν τούτοις ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔπαυσε νὰ ζῆ τὸ Βυζάντιο, ἡ ἱστορία, τὸ πνεῦμα καὶ ὁ μυστικισμὸς του. Στὸν δρόμο αὐτὸν τὸν ἀνηφορικὸ, ποῦ ὀδηγεῖ στὴν περιοχή τοῦ Μουχλιοῦ, ὑψώνει τὴν μεγαλοπρέπεια καὶ τὸν θρόλο τῆς ἡ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆ. Ὁ τροῦλλός τῆς σὰν ἓνα μικρὸ ἀστεροσκοπεῖο καὶ ἡ ὅλη ἐμφάνισίς τῆς μὲ τὸ κεραμιδι χρῶμα τῆς προκαλεῖ τὴν προσοχὴ ὄλων ὅσοι διασχίζουν τὸν Κεράτιο. Δεσπόζει ὁ ὄγκος τῆς ὄλου τοῦ κόλπου καὶ ὅλης τῆς περιοχῆς, ποῦ περιλαμβάνει καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Τὸν δρόμο αὐτὸν πρὸς τὴν Μεγάλῃ Σχολῇ τὸν ἔχουν γνωρίσει καὶ τὸν ἔχουν ἀνεβῆ γενεές ὀλόκληρες ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Φυσιγνωμίες μεγάλες, ποῦ δὲν ὑπάρχουν πλέον εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἄλλες ποῦ ἐπιζοῦν ἀκόμη μὲ λευκὰ μαλλιά καὶ μὲ τίς ὠραιότερες ἀναμνήσεις ἔχουν ὀδεύσει πρὸς τὸ σχολεῖο αὐτὸ τοῦ Γένους, ποῦ στά-

---

ποῦ μοῦκαμες; Κι' ἀφοῦ πρῶτα μ' ἐπλήγωσες, νοιώθεις τώρα, ἔστω καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων, πόσο βαθεῖα εἶναι ἡ πληγὴ ποῦ μ' ἀνοιξες;

Ἄλλ' ἄς τ' ἀφήσωμεν ὅλα αὐτὰ κατὰ μέρος. Ἄλλως οὔτε ἤμποροῦμε πλέον νὰ διορθώσωμε τὰ ὅσα γίνηκαν, οὔτε καὶ νὰ ξεδιαλύνωμε τ' ἀξεδιάλυτα.

Ἄς κυττάξωμε μόνον τὶ θὰ ποῦμε στοὺς ἄλλους. Καὶ τὶ θὰ θ' ἀπολογηθοῦμε σ' ὅσα μᾶς κατηγοροῦν.

[Συνεχίζεται]

ΘΕΟΔΟΣΗΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ἦτορ ἓνα μορφωτικὸ Ἰδρυμα ἐφάμιλλο μιᾶς μεγάλης κλασσικῆς Ἀκαδημίας. Ἀπὸ τὰ ἀπομακρυσμένα μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὅπου ἐζοῦσε καὶ ἀνθίζε ὁ Ἑλληνισμὸς ἐφθάναν στὴν Πόλιν τὰ νεοῦτα, γιὰ νὰ φοιτήσουν στὴν Σχολὴ αὐτῆ τοῦ Φαναριοῦ καὶ νὰ μορφωθοῦν μὲ τὰ νάματα τῆς πραγματικῆς παιδείας καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἑλληνικοῦ.

* * *

Νεαροὶ κληρικοὶ μεταξὺ τοῦ πλήθους, πού ὠδεύσε στὸ πέραςμα τῶν χρόνων πρὸς τὸν λόφον αὐτὸν τοῦ Φαναρίου γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσί τους καὶ νὰ ἀκολουθήσουν ἐπάνω σὲ ὑγιεῖς ἀρχές τὴν σταδιοδρομίαν τους εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἐκκλησίας. Τιμητικὸς τίτλος ὁ τίτλος τοῦ «Μεγαλοσχολίτη» καὶ γιὰ τοὺς κληρικοὺς, πού ἐμορφώθησαν εἰς τὸ σχολεῖο αὐτό, καὶ στοὺς ἄλλους ὅσοι μὲ τὸ πτυχίον καὶ τὰ ἐφόδια τοῦ σχολείου τοῦ Φαναρίου ἐδημιούργησαν μιὰν φωτεινὴν σταδιοδρομίαν σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ζωῆς. Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀπόφοιτοι δὲν παύουν πάντοτε νὰ ἀναπολοῦν τὰ χρόνια τῆς μορφώσεώς των καὶ νὰ αἰσθάνονται εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν μορφὴν ἐκεῖνην, πού στάθησαν οἱ μεγάλοι δημιουργοὶ τῶν ψυχῶν των καὶ οἱ καθοδηγηταὶ στὸν δρόμον πού ἀκολούθησαν, ριπτόμενοι στὸ στίβον τῆς πολύβοης καὶ πολυτάραχης ζωῆς.

Ὁ Μιχαὴλ Κλεόβουλος, ὁ Σάρδεων, στάθηκε μιὰ ἀπὸ τὴν μεγαλύτερες φυσιογνωμίας πού ἐπέρασαν ὡς μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ ὡς διευθυνταὶ τῆς Μεγάλης Σχολῆς. Ἐνα πέραςμα μιᾶς τριακονταετίας περίπου, πού ἀφῆκε ἱστορίαν καὶ φωτεινὴν ἀκτινοβολίαν. Μία σύνθεσις καθηγητοῦ, διευθυντοῦ, παιδαγωγοῦ, δημιουργοῦ ψυχῶν καὶ ἀνθρώπου. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἦταν στενωτάτα συνυφασμένος μὲ τὸν δημιουργὸν καὶ τὸν «σχολάρχην». Ἦταν ὁ αὐστηρὸς καὶ ἀτεγκτος κάποτε διευθυντῆς καὶ διδάσκαλος, κάτω ἀπὸ τὸ τίμιον ράσον τοῦ ὁποίου ὅμως ἐπάλλετο μιὰ παιδικὴ ἀγγελικὴ καρδιά πού ἀναπληροῦσε ὡσὰν πολυχρῶμος πίδαξας πολλὰς φορὰς καὶ ἐσχόρπιζε μιὰν ἐκθαμβωτικὴν ἀκτινοβολίαν. Οἱ μαθηταὶ του, καὶ ὑπάρχουν ἑκατοντάδες καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ κληρικοὶ, ἐνθυμοῦνται ζωηρὰ τὴν αὐστηρότητα τοῦ Μιχαὴλ Κλεοβούλου, ἀλλὰ δὲν λησμονοῦν ταυτοχρόνως εἰς ποῖον βαθμὸν ἦταν ἀνεπτυγμένα τὰ φιλάλληλα αἰσθήματα καὶ πόσον συγκινητικὰς ὑπῆρξαν οἱ χειρονομίαι του πρὸς ἐπιμελεῖς ἀπόρους νέους, τοὺς ὁποίους ἐμόρφωνε μὲ δαπάναν του τόσο εἰς τὸ Φανάρι ὅσο καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὑπῆρξεν ὁ χριστιανός, ὁ ὁποῖος ἐφήρμοζε πλήρως

τὸ τοῦ Κυρίου «ὁ δὲ ποιήσας καὶ διδάξας οὗτος μέγας κληθήσεται», ὁ σχολάρχης τῆς Μεγάλης Σχολῆς, τὸν ὁποῖον ἀπὸ ἀρχιμανδρίτην εἶχε προαγάγει εἰς τιτουλάριον μητροπολίτην τῆς ἄλλοτε διαλαμψάσης μητροπόλεως Σάρδεων, ὁ Ἰωακείμ ὁ Γ', καὶ ὁ ὁποῖος εἶχεν ὡς βᾶσιν τῆς ζωῆς του τὴν ἐπιμέλειαν. Αὐτὴν τὴν ἐπιμέλειαν ἐξεδήλωσε καὶ ἀνέπτυξε κατὰ τὰ χρόνια τῶν φιλοσοφικῶν καὶ φιλολογικῶν του σπουδῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ τὰ γερμανικὰ Πανεπιστήμια Μονάχου, Λειψίας, Χάλλης καὶ Tyβίγγης, καθὼς καὶ τὴν θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καὶ τὰς σχολὰς τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τῆς Ζωσιμαίας τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε ἀκολουθήσει τὰς πρώτας του σπουδὰς. Ἦταν δι' αὐτὸ φοβερὸς διώκτης τῶν ἀμελῶν καὶ τῶν ἀτάκτων μαθητῶν. Δὲν ἠνείχετο ὁ ἀείμνηστος τὸν συνδυασμὸν τοῦ ἀπόρου καὶ τοῦ ἀτάκτου καὶ ἀμελοῦς μαθητοῦ. Καὶ οἱ ἐπιζῶντες μαθηταὶ του, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ ἱεράρχαι, θὰ ἐνθυμοῦνται τὴν στερεότυπη καὶ βροντώδη ἐπίπληξι τοῦ σχολάρχου τῆς Μεγάλης Σχολῆς τοῦ Φαναρίου πρὸς ἀτακτοῦντας ἀπόρους σπουδαστάς.

— Ἀθλιε Κ... εἶσαι καὶ ἄπορος...

Ὅ,τι διέκρινε τὸν Μιχαὴλ Κλεόβουλον ὡς διδάσκαλον ὑπῆρξεν ἡ ἔκτακτη σαφὴνεια καὶ ἀκριβολογία ἐκφράσεως, ἡ ὁμαλή, ρέουσα καὶ δημῶδης καθαρεύουσα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδασκε, μὴ ἀκολουθῶν τὸν σχολαστικισμὸν ἄλλων νεωτέρων του. Ἦταν ἓνας συγχρονισμένος διδάσκαλος τοῦ Γένους. Ἐπανειλημμένως ἔγινε λόγος περὶ προαγωγῆς αὐτοῦ εἰς μητρόπολιν ἐκ τῶν μεγαλυτέρων. Ἀλλ' ὁ σχολάρχης τῆς Μεγάλης Σχολῆς προτιμοῦσε τὸν βαθμὸν τοῦ τιτουλαρίου μητροπολίτου καὶ τὴν θέσιν τοῦ σχολάρχου. Ἡ ζωὴ του εἶχε συνδεθῆ στενωτάτα μέχρι τοῦ θανάτου του τὸ 1918 μὲ τὴν ζωὴν τῆς Μεγάλης Σχολῆς, ὥστε νὰ μὴ νοεῖται ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ λειτουργία αὐτῆς χωρὶς τὸν Μιχαὴλ Κλεόβουλον. Διὰ τὸν κλῆρον ἀπετέλεσε τιμὴν ἡ φυσιογνωμία τοῦ Σάρδεων, διότι ὁ Μιχαὴλ Κλεόβουλος δὲν ὑπῆρξε ὁ ἄξιος λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου μόνον, ἀλλ' ὁ ἀνώτερος ἱερωμένος, ὁ ὁποῖος ἔθεσε ὅλην τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἱερωσύνην του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀλυτρώτου Γένους πρὸς διαμόρφωσιν καὶ δημιουργίαν ψυχῶν. Στάθηκε ὁ διπλὸς μέγας διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Ἡ ἱστορία θὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομά του πάντοτε μὲ τὰ πλεόν φωτεινὰ γράμματα. Ὁ Μιχαὴλ Κλεόβουλος ἐτίμησε τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ ἱερὸν σχῆμα του κατὰ τὸν καλλίτερον δυνατὸν τρόπον.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

Ο ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΣΚΑΦΗΣ ΣΤΗ ΣΙΦΝΟ

Ἡ Λειτουργικὴ Τέχνη εἶναι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον αἰσθητοποιοῦμεν τὴ Θρησκευτικὴ συγκίνηση. Καὶ μὲ τὸν ὁποῖο ἤμποροῦμε νὰ γευθοῦμε τὸν Οὐράνιο ἄρτο τῆς πνευματικῆς Ἀληθείας.

Γι' αὐτό, κι' ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεσὴ τῆς ἔχει τὴ θερμὴ πίστη, καὶ τὸ βαθὺ καὶ συγκινημένο θρησκευτικὸ συναίσθημα. Χωρὶς αὐτὰ τὰ δύο, καὶ χωρὶς τὴν κατάδυση τοῦ νοῦ, μέσα στὴν ἄδυσσο τοῦ Πνευματικοῦ μυστηρίου, Λειτουργικὴ Τέχνη εἶναι ἄδύνατο νὰ ὑπάρξῃ.

Χρειάζεται μιὰ ψυχὴ, ποὺ νάχη τὴν ἱκανότητα νὰ προσδέχεται σκέψεις, ἢ καλύτερα, ἐμπνεύσεις ἀνωτέρου βαθμοῦ, γιὰ νὰ γίνῃ κατορθωτὸ νὰποδοθοῦν σχηματικὰ—ἀδιάφορο ἂν μὲ τὸ χρῶμα, μάρμαρο, ἢ μὲ τὴ μουσικὴ—τὰ «θεῖα ἀπηχήματα».

*

Καὶ φαίνεται, πὼς οἱ Βυζαντινοὶ μας πρόγονοι, εἶχαν πάρα πολὺ λεπταίσθητο τὸν ψυχικὸ τους δέκτη, στὶς δονήσεις τοῦ πνευματικοῦ Ὠκεανοῦ. Καὶ γι' αὐτό, εἶναι πραγματικὰ ὑπέροχος ὁ τρόπος καὶ ἡ δύναμη, μὲ τὴν ὁποία μᾶς αἰσθητοποίησαν τὴ θρησκευτικὴ τους συγκίνηση. Καὶ τὸ μυστήριο τοῦ Δόγματος, καὶ τῶν ὑψηλοτέρων θεολογικῶν νοημάτων.

Τόσον δὲ ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ναῶν τους, ὅσον καὶ ἡ ὑμνωδικὰ ἐκτέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας ἔχουν ἀπροσμέτρητον ὕψος καὶ δάθος, καὶ ὑποβάλλουν ἐξαισία συναισθήματα. Εἶναι μιὰ νίκη κ' ἕνας θρίαμβος τοῦ συγκεκριμένου καὶ τοῦ θετικοῦ, ἀπέναντι στὴν ἀπειρότητα καὶ τὴν ὑπερκοσμιότητα!

Τὰ δὲ Βυζαντινὰ εἰκονίσματα εἶναι παρανόηση καὶ ἀγραμματωσύνη μας μεγάλη, νὰ τὰ πιστεύωμε σὰν μιὰ σκηνογραφικὴν ἀπεικόνιση τῆς ζωῆς τῶν διαφόρων Ἀγίων, ἢ μιὰ ζωγραφικὴν ἀπλῶς παράσταση τῆς μορφῆς των.

Εἶναι ὅλα τους ἔργα μιᾶς ἀνώτερης πνευματικότητος. Μία ἀναγωγὴ, μιὰ ἐπαφὴ, κ' ἕνας δόθερμος ἐναγκαλισμὸς τῆς ζωῆς μας αὐτῆς, πρὸς τὸ ἀπροσπέλαστο καὶ σιωπηλὸ θεῖο. Εἶναι ἡ ὀψὴ τοῦ Θεοῦ, στραμμένη πρὸς Κόσμον μας αὐτό. Εἶναι τὸ ὑπέροχο ἄθλημα τοῦ ἀνθρώπινου ἔρωτα πρὸς τὴ θεῖα Ἰδέα, ποὺ κατορθώνει νὰ σμίξῃ τὸν Οὐρανὸ μὲ τὴ Γῆ. Τὴ Δημιουργία, μὲ τὸν Δημιουργό τῆς. Εἶναι τὸ ὑψηλὸ ἀπὸ ἀλάδα-στρο σκαλοπάτι, ποὺ σὲ φέρνει ἐγγύτερα πρὸς τὴν ἀνέκφραστην

ἁρμονία τοῦ Σύμπαντος. Εἶναι τέλος, ὁ ἄνθρωπος, ποῦ μιλεῖ μετὰ τῆ γλῶσσα τῆς Θεότητος.

*

Γιὰ τὸ λόγον αὐτό, στὴν ὀλιστικὴν αὐτὴν ἐποχὴ μας, ποῦ ἡ αἰσθησὴ μας εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ τὴ βοή τοῦ κόσμου, εἶναι ἀκατανόητα. Κ' ἕνας ἄθεος, ἢ ἕνας στεῖρος ἀτομιστής, εἶναι βέβαια ὅλως διόλου ἀδύνατο νὰ συγκινηθῆ ἀπὸ τὴν ἀχραντὴν οὐσία τους, καὶ ἀπὸ τὸν συμβολισμό τους. Ποῦ νάχῃ τέτοιαν εὐαισθησία ἢ ἐφήμερη ἐπιδερμίδα του, ὥστε νὰ φρικιάσῃ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῆς αἰωνιότητος, ποῦ ἐκπορεύονται ἀπὸ τὸ ἀντικρυσμά τους ; . . . . .

*

Τὸν ὑπέρτατον αὐτὸ γλυκασμό, ποῦ χαρίζει στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἢ Λειτουργικὴ Τέχνη, τὸν ἐδοκίμασα—ὅλως διόλου ἀνεπάντεχα—στὸ καλοδιατηρούμενο ἐξωτερικὰ, μὰ παντέρημο Ἐξωκκλήσι τοῦ Ταξιάρχου τῆς Σκάφης, ποῦ σὲ παλαιότερους καιροὺς ἤτανε, μετὰ γύρω του κτίσματα ποῦ τώρα ἔχουν ρημάξει, τὸ χειμαδιὸ τοῦ μεγάλου Μοναστηριοῦ τοῦ Προφήτη Ἡλία.

Ποτές μου δὲν τὸ ἐφантаζόμουνα, πὼς στὴν ἀπόμερη καὶ παραδεισιακῆς γαλήνης ἐκείνῃ γωνιά, θάντίκρυσσα μιὰ τέτοιαν ὑποβλητικώτατην ὁμορφιά, καὶ μιὰ τέτοιαν ἀπόδωση τοῦ πνευματικοῦ ρυθμοῦ τῆς ζωῆς, μετὰ τὴν λιτότητα ! Ἀλήθεια. Πόσα θαύματα. Καὶ πόσους ἠσαυροὺς δὲν κρύβεις στὸν ἀτίμητο κόρφο σου, ἀγαπημένο μου νησάκι ;

Μοῦχε μιλήσει κάποτες γιὰ τὸ Ἐξωκκλήσι αὐτό, ἕνας ξεχωριστὸς νησιώτικος τύπος. Ὁ μακαρίτης τώρα φίλος μου δοσκὸς Ἀπόστολος Νεροῦτσος. Μὰ ἐφέτος μόλις ἐξεκίνησα γιὰ τὸ προσκύνημά του, μαζὺ μετὰ τὸν δάσκαλο τὸν Καλαμάρη. Ἐνα θαύμασιο καὶ πνευματικὸ νέο τοῦ νησιοῦ μας, ποῦ μοῦχε ξανακάμει λόγο γι' αὐτό.

*

Ἦτανε περασμένο κάπως τὸ πρῶτ', ὅταν ἐξεκινήσαμε. Καὶ ἡ κυριαρχία τῆς Νύχτας, ποῦ κάνει νὰ ξεσταχιάζῃ μέσα μας ὁ τρόμος, εἶχε ἀπὸ καιρὸ τελειώσει, κ' ἕνας πρᾶος χινοπωριάτικος ἥλιος ἀνέβαινε σιγὰ σιγὰ στὸν Οὐρανό. Ἀγκάλιαζε μετὰ τρυφερότητα τὴ στερεὰ καὶ τὴ θάλασσα. Κ' ἔκανε ν' ἀστράφτουν ὅλα κάτω ἀπὸ τὸ φῶς του, γεμάτα ἀπὸ εὐγένεια, γαλήνη, καὶ χαρά.

Δὲν ὑπάρχει, θαρρῶ, μεγαλύτερη εὐφροσύνη, ἀπὸ τὸ νὰ περπατᾶς, τέτοιαν ὀλόδροση καὶ ὀλόφεγγην ὥρα, καὶ νὰ νοιώθῃς

τὰ πόδια σου γὰρ στυλώνουν γερὰ τὸ κορμί σου, ἐπάνω στὴ Γῆς
καὶ τὰ χρώματα ποῦ ἀγαπᾶς.

Μιά ἀνάλαφρη μέθη σὲ κυριεύει. Παύεις νὰ νοιώθης τὸν
ἑαυτό σου, ἕναν ἔρημο, καὶ ξερρίζωτο διαβάτη ποῦ θὰ περάσῃ,
καὶ θὰ πάῃ, δίχως νὰ φανῇ πιά καθόλου ἡφρανιά του. Αἰσθάνε-
σαι πὼς εἶσαι δεμένος μὲ τὰ βουναλάκια του, μὲ τὶς νεροσυρμές
του, μὲ τὰ ζᾶ του, μὲ τὰ πουλιά ποῦ γλυκοτιτιθίζουνε τριγύρω
σου, καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους του. Τοὺς γεννημένους, καὶ τοὺς
ἀγέννητους. Βυθίζεσαι στὸ σύνολο. Κι' ἀδελφώνεις τὸν ἀτομικό
σου ρυθμό, μὲ τὸν αἰώνιο ρυθμὸ τῆς Γῆς του. Καὶ κάτι σοῦ ψι-
θυρίζει μυστικά, πὼς σὰν λύωσι κάποτε τὸ κορμί σου, καὶ σὲ
σκεπάζουν τ' ἄγια χρώματά του, κάπου θὰ σαλεύῃς πάλι ἐδῶ τρι-
γύρω. Σὰν χερουβιλιά. Σὰν φίδα. Σὰν σχοῖνος. Σὰν θρούμπι.
Σὰν ρίγανι. "Ἡ καὶ σὰν μιὰν ὄλοεῦωδη φασκομηλιά, ποῦ θ' ἄρ-
χωνται οἱ μέλισσες νὰ τὴν τρυγοῦν. "Ἡ θὰ παίξουν γύρω της φαν-
ταχτερὲς πεταλοῦδες . . . . .

*

Τὸ Μετόχι τοῦ Ταξιάρχῃ τῆς Σκάφης ἀπέχει, ὡς τρία πε-
ρίπου τέταρτα τῆς ὥρας, ἀπὸ τὴν ἄκρῃ τοῦ γραφικοῦ χωριοῦ τῆς
Καταβατῆς. Καὶ πρέπει νὰ πάῃ κανεὶς παρὰ πολὺ κοντὰ γιὰ νὰ
φανῇ. Γιατὶ ἔχει κτισθῆ στὴ μεσημβρινῇ πλευρᾷ κάποιου λακκώ-
ματος, ποῦ τὸ σχηματίζουν χαμηλὲς καὶ γυμνὲς λοφοσειρές, καὶ
τοῦ δίνου—πραγματικά—τὸ σχῆμα σκάφης τοῦ ζυμωτοῦ. Περί-
γυρα βασιλεύει ἔρημια, καὶ τὸ μάτι δὲν βλέπει τίποτα ἐμπρὸς του.
Οὔτε σπίτι, οὔτε θεμωνιά, κι' οὔτε διαβάτη νὰ περνᾷ. Θαρρεῖ
κανεὶς, πὼς ἀπὸ τὴν περιοχὴν αὐτὴ ἔχουνε μετατοπισθῆ ὅλα τὰ
περίφημα στολίδια τοῦ νησιοῦ. Ἀμπέλια, καὶ χωράφια καὶ
ληγόφυτα, κ' ἔχει μείνει ὀλόγυμνος, ὄλο πέτρα καὶ φτενοχώματα,
ὁ γρανιτένιος τοῦ σκελετοῦς.

Ὅμως μέσα στὴ σκάφην αὐτὴ, σὰν μέσα σὲ ἀπαλὴ κούνια,
κοιμοῦνται οἱ σκληροὶ καὶ πεισματάρηδες ἄνεμοι, ποῦ ἀλητεύουν,
νύκτα καὶ ἡμέρα ἐπάνω σ' ὄλο τὸ νησί. Κι' αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία,
ποῦ ἐδιάλεξαν τὴν τοποθεσίαν αὐτὴν οἱ καλόγηροι τοῦ Προφήτη
Ἡλία γιὰ νὰ τὸ κτίσουν. Γιατὶ ἡ ἀπανεμιά του, τοὺς ἐπροστά-
τευε πραγματικά, ἀπὸ τὴν ὀργισμένη τους κακωσύνη στάνεμοδαρ-
μένα ὕψη τοῦ Μοναστηριοῦ τους . . . . .

Ὅταν ἐφθάσαμε ἐμπρὸς στὸν ἀνηφορικό καὶ ἀνώμαλον ἐμπα-
κέβγα του, στάθηκα λίγο καὶ γιὰ νὰ ξεκουρασθῶ, καὶ γιὰ νὰ
χορτάσουν τὰ μάτια μου τὴ συνολικὴ του δομὴ. Κι' ὡς ἐπροχώ-
ρησα, ἡ ἀναπάντεχη παρουσία μου ἐτρόμαξε κάποιες λιμασμένες
κατοΐκες, ποῦ ἀναζητοῦσαν σχοινόκοκκο στοὺς λιγιστοὺς ἀναι-

μους σχοίνους, πού ἐφύτρωναν στὰ τριγύρω ἀγριώματα, κ' ἔφυγαν σὰν κυνηγημένες. Καὶ ἡ ἐρημία ἐπλήθυε. Καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ἡ θεὰ ἐστένεφεν ἀκόμη περισσότερο. Φρούριο τοῦ Θεοῦ ρημαγμένο κι' ἀπροσπέλαστον μοῦ ἐφάνταξαν οἱ ψηλοὶ τοῖχοι τοῦ Μετοchioῦ. Ἐνα παλαιστικὸ τῆς ψυχῆς ἀλῶνι, γεμάτο—τώρα—στάχτη καὶ κόκκαλα. Θηκάρι παλαιϊκό, μὲ δίχως μέσα σπαθί, παραπεταμένο κι' ἀφειμένο νὰ σέπεται, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἐρημίαν. Ἐρείπια εἶναι, τώρα, ὅλα τὰ κελλιά του, πού ἐστάθηκαν λαμπρότατα ἐργαστήρια τῆς καρδιάς. Καὶ τὸ μόνο πού σώζεται ἀκόμη ἀπείραχτο ἀπὸ τὸν καιρὸ, μέσα σ' αὐτὰ τὰ χαλάσματα, εἶναι ὁ κάτασπρος καὶ τρισχαριτωμένος Βυζαντινὸς ναὸς . . . . .

*

Ἐδῶ στὴ Σίφνο, καὶ γενικώτερα σ' ὅλα τὰ Κυκλαδικὰ μας νησιά, ὁ χαρούμενος θίασος τοῦ τραγικοῦ Διονύσου, ἐσυνταιριάσθηκε πολὺ γρήγορα, μὲ τὸ θεῖο παραλήρημα, καὶ τὴν φλεγόμενὴν ἀναζήτησιν τ' Οὐρανοῦ, ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς νέας ἀλήθειας. Ὁ Ἀπόλλωνας ἐσυμφιλιώθηκε κι' ἀδελφοποιήθηκε, κατὰ τρόπο θαυμάσιον, μαζί μὲ τὸ Χριστό. Κι' ἀπὸ τὸ μπόλιασμα αὐτὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ψυχῆς μὲ τὴ νέα Χριστιανικὴ, ἐξέσπασαν καινούργια φύτρα, κι' ἀνοιξαν στὰνθρώπινα σπλάγγνα, καινούργιες πηγὲς δημιουργίας καὶ χαρᾶς. Κ' ἐπάνω στὴν πετρόχαρη καὶ φωτόλουστη Γῆ τῶν ὠραίων μας νησιῶν, ἀνάδρυσεν—ἔραμα ὑπέραλλο—ἡ ἀνοφορία τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ!

Πουθενὰ ἄλλοῦ τὸ ἄδρὸ Ἑλληνικὸ χῶμα, δὲν ἀνάδωκε τέτοιαν ἐξωτικὴν ἐλάσσησιν. Καὶ πάει κανεὶς νὰ πιστέψῃ, πῶς ὅταν ὁ Γαβριὴλ ἐγύριζε στὸν Οὐρανὸ, ἔπειτα ἀπὸ τὸν Εὐαγγελισμὸ τοῦ πρὸς τὴ Θεοτόκον, ἔρριξε τὸ παρθενικὸ κρίνον πού δαστοῦσε στὰ χέρια του σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ νησιά μας, καταμαγεμένος ἀπὸ τὴ θέα τους. Κι' αὐτὸ ἐρίζωσε, κ' ἐπλήθυνεν ἐπάνω στὰ χῶματά τους, καὶ στ' ἀγριώματα τῶν βουνῶν τους. Καὶ ἔτσι τώρα, σὲ κάθε βῆμα σου, βλέπεις νὰ ὑψώνεται ἐμπρὸς σου κ' ἕνα κατάλευκον Βυζαντινὸν Ἐωκλήσι, πού σοῦ θυμίζει τὰ φτερά τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἐξαγιαρίζει τίς ἐρημιές! . . . . .

Ἐνα τέτοιο πανεύμορφο Ἐωκλήσι εἶναι κι' ὁ Ταξιάρχης τῆς Σκάφης, πού καθὼς τὸ βλέπω νὰ στυλώνεται ἐμπρὸς μου, ἀνάμεσα στοὺς βράχους καὶ στὰ σημάδια τῶν κελλιῶν, ἀσάλευτο καὶ κατάλευκον, νοιώθω νὰ μετατοπίζονται στὰ βάθη τοῦ νοῦ μου, τὰ σύνορα τοῦ ὄνειρου καὶ τῆς ἀληθείας. Καὶ ἡ καρδιά μου πιάνεται.

Πάω κ' ἔρχομαι, ὦρα πολλή, μέσα στὴν αὐλή του, πού τὰ χόρτα τὴν ἀγκαλιάζουν ἀπὸ παντοῦ, κι' ἀγωνίζονται νὰ μετατο-

πίσουν τις πέτρες της. Και χαίρομαι την αγέρικη μορφή του. Όλο το περίζωμα του σταυροθολιού και του καμπαναριού του, είναι γιρλαντωμένο με μικρές Σιφνέικιες σταχτόπλακες, που ενώνονται μεταξύ τους με κάτασπρους αρμούς, σύμφωνα με την ωραία τοπική συνήθεια. Κ' έτσι, όχι μονάχα δὲν κουράζεται τὸ μάτι ἀπὸ τὰστραφτερὸ ἀντιλάμπισμα, που ρίχνουν οἱ ἀσβεστωμένοι του τοίχοι. Μὰ κ' εὐφραίνεται κι' ἀναγαλλιάζει ἡ ψυχὴ, ὅπως, ὅταν κολυμπᾶς, ἕνα ἤσυχο καὶ φωτερὸ δειλινὸ, στὰ δροσάτα καὶ κατακάθαρα νερὰ ἐνὸς ἀπόμερου γιாலὸυ τοῦ νησιού. Θαρρεῖ κανεῖς, πὼς ὁ ἀγνωστος τεχνίτης του, ἐζήτησε νὰ ἰσοροποῖσῃ σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἔρημη γωνιά, τὴ Γήϊνη, με τὴν ὑπερνήφελη χαρὰ. Καὶ γεμάτος ἀπὸ συμπόνια πρὸς τοὺς ἀσκητικούς καλογήρους, που ἀποτραβηγμένοι ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἐπενοῦσαν ἐδῶ τὶς θαρυχειμωνιές, κλεισμένοι μέσα στὰ κελλιά τους, ἠθέλησε νὰ τοὺς παρηγορήσῃ, με τὴ ζεστὴ θύμηση τῶν εἰρηνικῶν σπιτιῶν. Κ' ἔτσι, σὰν νὰ ζοῦσαν μέσα στὴ πολιτεία, εὕρισκαν ὅλη τὴ γαλήνη μὰ καὶ ὅλη τὴν ἐρημία, που εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν περισυλλογὴ τῆς ψυχῆς.

Σὰν νιόβλαστο λουμέ, σὲ γέρικο δενδρό, σὰν ἕνα πουπουλένιο κάτασπρο ριπίδι που μᾶς δροσίζει με τὴν αὔρα τῆς αἰωνιότητος, σὰν τὴν τρυφερὴ καρδιὰ τῆς ἐρημίας, ἔτσι φαντάζει ἐμπρός μου, γιομάτος δροσιὰ καὶ ἀπλότητα, ὁ μικρὸς Βυζαντινὸς ναός. Δὲν ἔχεις μπροστά σου, οὔτε κανένα κάστρο τοῦ Ἰεχωδᾶ, που νὰ σοῦ θυμίξῃ τὶς ἀστραπὲς καὶ τὶς βροντὲς, που μ' αὐτὲς ἐφανερώθηκε στὸ Μωϋσῆ. Οὔτε πάλι κανένα ταπεινὸ καὶ σὰν χωριάτικη θεμωνιά Ἐωκκλήσι, που νὰ σοῦ φέρνῃ στὸ νοῦ τὸν κατατρεγμένον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους γλυκύτατο Ναζωραῖο, που φτωχὸς κι' ἀνυπόδητος, ἐγύριζε παντοῦ, κι' ὅλο μιλοῦσε γιὰ τὴν ἀγάπην. Ὡς που στὸ τέλος, τὸν ἐσταύρωσαν. Παρατημένον ἀπὸ ἔλους. Κι' ἀνάμεσα σὲ γιουχαῖτὰ καὶ θρισιές. Τίποτα ἀπὸ αὐτά. Ὑποβλητικὸς κι' ἀνάλαφρος, ὑψώνεται ἀπέναντί μου, σὲ μιὰν ἀχνὴν ἀτμόσφαιρα ὄνειρου, σὰν μιὰ ἀπαλώτατη καὶ γεμάτη ἀπὸ κελαϊδισμοὺς φωλιὰ τοῦ πνεύματος. Καὶ τὸ ἀντίκρουμά του, σοῦ τρυφεραίνει τὴν καρδιά, καὶ σὲ γιομίξει ἀπὸ συγκίνηση . . . . .

Αἰσθάνομαι, πὼς με λόγια μου εἶναι ἀδύνατο ν' ἀνιστορήσω τώρα, τὰ αἰσθήματα, που ἀναφτερώθηκαν μέσα μου, ὅταν ἐμπήκα—τέλος—μέσα, καὶ δρασκελίζοντας ἀποφασιστικὰ τὴν μισόκλειστη θύρα τοῦ ἱεροῦ του, εὗρέθηκα σ' ἕνα γλυκύτατο μισόφωτο, τριγυρισμένος ἀπὸ τὶς ἀσκητικὲς μορφὲς τῶν ἀγίων, που εἶναι ἀνιστορημένες στοὺς τοίχους του.

Σίγουρα, τὸν παλῆδ καιρὸ, θᾶτανε ὅλο τὸ Ἐωκκλήσι ζωγρα-

φισμένο. Καί γιά μιὰ στιγμή, ἔξαναζωντάνεψεν ὁ νοῦς μου, τὴν πρωτείνην του ἐκείνην ἱστορήσῃ, κ' ἐγέμισεν ἡ καρδιά μου ἀπὸ εὐδαιμονία

Ἀμέσως ὅμως δλέποντας γύρω μου τοὺς κρύους κι' ἀσβεστωμένους τοίχους, ἔνοιωσα τὴν καρδιά μου νὰ σφίγγῃ, καὶ μοῦ ἐφάνηκαν σκεπασμένοι μὲ σάβανα καὶ μὲ νεκροσέντονα ἀπὸ τὸν καιρό, πού ἐσπρωξεν ἔως ἐδῶ, μὲ ὄλη τὴν καταλυτικὴν του ὀργήν, τὸ ἀφρισμένο καὶ παγωμένο του κύμα.

Τίποτα δὲν ἀπομένει πλέον. Ἔσθυσαν, σὰν νᾶτανε αὐγινὴ πᾶχνη, πού περνᾷ βελουδίην ἐπάνω ἀπὸ τὴ Γῆ. Καὶ σὲ λίγο, θὰ σβύσουν καὶ οἱ ζωγραφιᾶς αὐτὲς τοῦ ἱεροῦ, πού ξεθωριάξουν σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὶς σταλαμιῖδες τῶν βροχόνερων, κι' ἀπὸ τὴν νοτερὴν ὑγρασία πού τὶς σκεπάζει. Καὶ ἡ ψυχὴ μου θλίβεται βαθειά.

Ἀλήθεια. Πόσο βαθύς, καὶ πόσον ἀκατάλυτος εἶναι ὁ σύνδεσμος τῆς ἑλληνικῆς μας καρδιάς, μὲ τὴν Ὁρθόδοξην πίστην μας! Τὸ θρησκευτικὸ βίωμα τὸ δικό μας, δὲν εἶναι σὰν τῶν ἄλλων λαῶν. Εἶναι κάτι τὸ ἐντελῶς διάφορο. Γιά μᾶς ἡ θρησκεία δὲν εἶναι δόγμα ἀπλῶς. Οὔτε μεταφυσικὸς ἀγέρας ἀσάλευτος, καὶ λυτρωτικὴ ἀπλῶς ἀνάγκη, καὶ καταφυγὴ τῆς ψυχῆς μας μέσα στὸν παραδαρμὸ τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ πολυτιμώτερη φυλετικὴ μας κληρονομιά. Εἶναι μιὰ λατρεία, μιὰ ἔκστασις, κ' ἕνα πάθος, ἀνακατωμένο μ' ὅλες τὶς χαρὲς καὶ μ' ὅλες τὶς οἰμωγὰς τοῦ Γένους μας, πού κάνει τὸ αἷμά μας νὰ βράζῃ καὶ νὰ κοχλακίξῃ μέσα στὶς φλέβες μας. Εἶναι ἡ λαχτάρα τ' Οὐρανοῦ, καὶ ἡ προμηθεϊκὴ δίψα γιά τὸ φῶς, πού κουδουνίζει πάντα μέσα στὰ σπλάγχχνα μας. Εἶναι ἡ βαθύτερη οὐσία τῆς Ἱστορίας μας, πού εἶναι μαζί καὶ ἡ Ἱστορία ὅλου τοῦ κόσμου. Καὶ εἶναι ἀκόμη, ἡ μεγάλη κραυγὴ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἔθνους μας . . . . .

Βλέπω τὶς ζωγραφιᾶς αὐτὲς γύρω μου, καὶ μοῦ φαίνονται ἀγέρινα πνεύματα, πού περνοῦν μέσα στὸ φεγγαρόφωτο. Νοιώθω, πῶς ὁ ἄγνωστος ζωγράφος τοὺς δὲν κατέβαλε καμιὰ ἀπολύτως προσπάθεια γιά νὰ τὶς ἀνιστορήσῃ. Εἶναι μιὰ Τέχνη, πού τὸ αἰσθάνεσαι, πῶς ἀνάβλυσε φυσικὰ καὶ ἀβίαστα ἀπὸ τὴν θαθειά του πίστη, καὶ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν του μέθην, ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοὺς. Ἔτσι βλασταίνουν καὶ τὴν ἀνοιξὴν τὰ λουλούδια. Γιατί, χωρὶς τὴν λαχτάραν τῆς ἀγάπης, ἡ ψυχὴ γίνεται ἀμμουδα κατὰ-ξερὴ καὶ ἀνανθη. Καὶ οἱ ζωγραφιᾶς αὐτὲς—τὸ βλέπεις—εἶναι καρπὸς ἅγιος τῆς κατάνυξης καὶ τῆς ἀγάπης. Ὁ ζωγράφος τοὺς ἔνοιωθε τὴν καρδιά του νὰ κτυπᾷ δυνατά. Κι' ἀντὶς ν' ἀνθίσῃ στὰ χεῖλην του τὸ τραγούδι καὶ ὁ σκοπὸς, ἐκάθησε κ' ἐχειροτέχνησε τὶς εἰκόνες αὐτὲς. Καὶ τώρα, ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἱεροῦ, ἀναδίνεται κάτι σὰν μῦρο καὶ σὰν ἀπαλὴ μουσικὴ, πού

εἰσδύει ἕως τὰ ἔγκατά σου. Καὶ σὲ μεθ᾽ με τὴν ἀγνότερη θρησκευτικὴ συγκίνηση . . . . .

Ἵποβλητικῆς, ἐκφραστικῆς, καὶ συχνὰ πρωτότυπες σὲ σχήματα καὶ σὲ συμβολισμοὺς εἶναι οἱ τοιχογραφίαι τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ταξιάρχου τῆς Σκάφης, ποὺ θὰ ἐπιχειρήσωμε τώρα νὰ δώσωμε ἀπὸ μνήμης, μιὰ ἀτελέστατη φυσικὰ γι' αὐτό, καὶ ἐντελῶς πρόχειρη περιγραφὴ τους.

Ἐπάνω ἀπὸ τὸ Νάρθηκα εἶναι ζωγραφισμένος ὁ Χριστὸς— Παμβασιλεύς, καὶ κρατεῖ στὰ χέρια Του ἀνοικτὸ τὸ Εὐαγγέλιόν Του. Στὴν ἀριστερὴ δὲ παράπλευρα ἅγια Πρόθεση, παριστάνεται ὡς ὁ Ποιμὴν ὁ Καλὸς «ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου».

Ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἅγια Πρόθεση καὶ τὸν Νάρθηκα εἶναι ἀνιστορημένος ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος. Καὶ μάλιστα κατὰ ἓνα τρόπο πρωτότυπο. Γιατὶ οἱ δώδεκα Μαθηταὶ δὲν κάθονται ὅλοι μαζί σ' ἓνα τραπέζι, μετὸν Χριστὸν στὴ μέση. Μὰ εἶναι διαιρεμένοι σὲ δυὸ ομάδες, ἀπὸ ἕξι σὲ κάθε τραπέζι. Καὶ ὁ Χριστὸς, ἐμπρὸς ἀπὸ κάθε ομάδα, προσφέρει στὴ μιὰν ομάδα τὸ αἷμά Του. Καὶ στὴν ἄλλη τὸ Σῶμα Του. Πίσω δὲ ἀπὸ τὸ Χριστὸν στέκεται κι' ἀπὸ ἓνας Ἄγγελος, ποὺ μᾶς θυμίζει πῶς ἡ τραγικὴ Του θυσία εἶναι θέλημα τοῦ αἰωνίου πατέρα του.

Ἐπάνω ἀπὸ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, καὶ σ' ὅλο πέρα ὡς πέρα τὸ πλάτος τοῦ Νάρθηκα εἶναι ζωγραφισμένη ἡ ἅγια Τριάδα, στὴ μέση ἀκριβῶς, καὶ γύρω τριγύρω ὁ κατάστερος οὐρανός. Δεξιὰ δὲ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν ἅγια Τριάδα, στέκονται ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἡ Παναγία. Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο ὁ Πρόδρομος. Καὶ ἐντελῶς στὶς ἄκρες, ὁ Ἥλιος καὶ τὸ Φεγγάρι.

Σ' ὅλο τὸν ἄλλο χῶρον ψηλότερα, καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἔχουν ἀνιστορηθῆ διάφορες σκηνῆς Εὐαγγελικῆς, ποὺ ἐξαντλοῦν σχεδὸν ὅλο τὸν κύκλον τῆς θρησκευτικῆς μας παράδοσης. Ἀπὸ τὴν Γέννηση τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν Εὐαγγελισμόν της, ὡς τὴν Προσκύνηση τῶν Μάγων, τὴν φυγὴν πρὸς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὴν ἅγια Σταύρωση καὶ Ἀνάσταση.

Χαμηλὰ δὲ καὶ δεξιὰ στὸν ἅγιον Νάρθηκα εἶναι ζωγραφισμένοι οἱ Τρεῖς Μεγάλοι Ἱεράρχαι. Καὶ στὸν ἄλλο τοῖχο—ἀν θυμοῦμαι καλὰ—ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ Ἅγιος Σπυρίδωνας. Ὅλοι τους ὀλόσωμοι, καὶ στὸ ὕψος ἀκριβῶς τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως σὰν νᾶναι καὶ αὐτοὶ συλλειτουργοὶ στὴν προσφερομένην ἀναίμακτη θεία θυσία . . . . .

Ὅλες αὐτὲς οἱ εἰκόνες, ποὺ μετὸς τῆς προχειρότητάς περιεγραψα, εἶναι ἔργα ὠραία. Πέρα ἀπὸ κάθε κοινοτυπία ὀλικῆς ὠραιότητος. Καὶ γεμάτα ἀπὸ συγκινημένην πνευματικότητα. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Τέχνη ἦτανε ὅπως διόλου διάφορο πρᾶμα.

Τὸ μέτρο καὶ οἱ φυσικὲς ἀναλογίαις ἦτανε τὸ ἀδιάσειστο θεμέλιό της. Καὶ τὸ τέλειο ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν του μορφήν, ὑπῆρξε τὸ ἰδανικόν της. Ἡ Βυζαντινὴ ὁμῶς Τέχνη ἐζητοῦσε νὰ μᾶς παραστήσῃ τὸ ἀόρατο μὲ τὸ δραστό. Τὸ ὑπερφυσικόν, μὲ τὸ φυσικόν. Τὸ αἰώνιο καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν, μὲ τὰ περαστικὰ πράγματα τῆς Γῆς μᾶς αὐτῆς. Καὶ γι' αὐτὸ εἶναι καὶ γεμάτη ἀπὸ μιᾶ μυστηριώδη ἰδιορρυθμίαν. Καὶ κάθε γνήσια Βυζαντινὴ εἰκόνα, μᾶς φανερώνει πῶσο ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ εἶχε μετατοπίσει τὸν ἄνθρωπον ἐπάνω ἀπὸ τὴν σκλαδιὰ τῆς Γῆς καὶ τῶν ἀναγκῶν της, στὸν ἐξῆκισιο κόσμον ποῦ βρίσκεται, πέραν ἀπὸ ἐκεῖνο, ποῦ ἠμποροῦν νὰ πλοκαμίσουν οἱ πέντε αἰσθήσεις μας. Καὶ ποῦ μόνον ὁ νοῦς μας ἠμπορεῖ νὰ συλλάβῃ.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶχεν ἀλλάξει ριζικὰ τὴ φύσιν τοῦ ἀρχαίου Διονυσιακοῦ καὶ Ἀπολλώνειου ἀνθρώπου. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἦτανε, ὅπως εἶναι σήμερα τυπικός, ἀλλὰ οὐσιαστικός καὶ ὀλοζώντανος. Καὶ ἡ πίστις στὸ Χριστό, εἶχε φέρει μιᾶ τέτοια ταπεινώσις τῆς ψυχῆς καὶ μιᾶ τέτοιαν εὐαισθησίαν στὸν ψυχικὸ πόνον, ποῦ ὅλες οἱ χαρὲς τῆς Γῆς μετατοπίσθησαν στὸν Οὐρανόν. Καὶ ἀνώτατη ἐπιδίωξις ἦτανε ἡ ἐπαφὴ τῆς ψυχῆς μὲ τὸ Θεόν. Καὶ ἡ σωτηρία της. Καὶ γι' αὐτό, συχνότατα ἦτανε τὸ θέαμα μεγάλων Ἀρχόντων καὶ Βασιληῶν ἀκόμα, ποῦ ἀντάλλασσαν τὰ γαθά τους, καὶ τίς πορφύρας τους, μὲ τὸ κελλί καὶ τὸ φτωχικὸ ράσο τοῦ Μοναχοῦ. Κ' ἔβλεπες ἀβροδίαιτες καὶ πανεύμορφες ἀρχοντοπούλες, νὰ παρατοῦν ὅλα τὰ ἐγκόσμια, καὶ νὰ προτιμοῦν τ' ἄνθη τῆς ἀγγελικῆς παρθενίας, μέσα στὰ Βυζαντινὰ Μοναστήρια.

Στὴν ἐποχὴ μας ὁμῶς αὐτὴ ἀνώτατη χαρὰ μας εἶναι νὰ ἐπιβάλλωμε, ἂν αὐτὸ μᾶς εἶναι δυνατό, τὸ ἐγὼ μας σ' ὅλο τὸν κόσμον γύρω μας, καὶ νὰ ὑποτάξωμε τίς φυσικὲς δυνάμεις στοὺς σκοπούς μας. Οἱ ἐπιθυμίαις μας καὶ οἱ λαχτάραις εἶναι θαθεῖα ριζωμένες στὰ χρώματα τῆς Γῆς μας. Κ' ἐθέριεψαν. Κ' ἔχουν γίνει — ἀλλοίμονόν μας — δάσος σκοτεινὸ καὶ ἀδιαπέραστο, ποῦ μᾶς ἐμποδίζει νὰ δλέπωμε τὸν Οὐρανόν. Καὶ νὰ διακρίνωμε τὴν πολύτιμην εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ μας. Ποῦ νὰ νοιώσῃ λοιπὸν ἡ παχυλὴ αἰσθησὴ μας τέτοια πράγματα; Μᾶς φαίνονται ἀκατανόητα. Καὶ τὰ Βυζαντινὰ μας Μοναστήρια, μὲ τοὺς πολύτιμους ἠθασαυρούς των, τὰ περιφρονοῦμε. Καὶ τὰ φήνομε νὰ ρημάζουνε.

Οἱ ταπεινοὶ ὁμῶς κηλόγηροι, ποῦ ἐπερνοῦσαν τὴν βαρυχειμωνιά τους στὸ Μετόχι αὐτό, καὶ μέσα σὲ αὐτὴ τὴν ἐρημιάν, ἐζοῦσαν μὲ τὸ συναίσθημα τῆς Παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τὸ στοιχεῖο τῆς αἰωνιότητος βρίσκεται στὴν ψυχὴ του, κι' ὄχι στὸ σῶμα του, καὶ ζητοῦσαν μὲ τὴν γαλήνην, μὲ

τὴν ἀγνότητα, καὶ μὲ τὴν ἄθληση, νὰ τὴν δέσουν ἀκατάλυτα μὲ τὸν ἀνώτερο κόσμον τῶν πνευμάτων.

Καὶ ἄς μὴ νομίση κανεὶς πὼς ἐμισοῦσαν τὴ ζωὴ καὶ τὴ χαρὰ τῆς. Ἦξεραν πὼς ἡ Γῆ μας αὐτῇ, ποῦ εἶναι γεμάτη ἀπὸ δημιουργήματα τοῦ καλοῦ Θεοῦ, εἶναι ἕνας Παράδεισος καὶ αὐτῇ. Ἄρχει, νὰ καταλαθαίνωμε τὴν ὁμορφιά τῆς. Καὶ γι' αὐτὸ τὴν καλλιεργοῦσαν μ' ἐπιμέλεια μεγάλη, καὶ μὲ στοργικώτατη φροντίδα. Κ' ἐστόλιζαν παντοῦ τὶς ἐρημιᾶς μὲ ὠραῖα κτίσματα καὶ μὲ χαρούμενους καὶ καλοζωγραφισμένους ναοὺς, ὅπως ἦτανε τὸ Μετόχι αὐτό. Ἦξεραν, ὅπως λέει ὁ Σπινόζας, «πὼς ὅσο πιὸ πολὺ χαίρεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, τόσο καὶ πιὸ ψηλὰ ἀνεβαίνει σὲ τελειότητα. Καὶ τόσο πιὸ πολὺ συμμετέχει στὴ θεία φύση, ποῦ δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο, παρὰ μιὰ ἀτελείωτη πνευματικὴ χαρὰ...».

Σήμερα ὅμως τὰ συναισθήματα αὐτά, ὅσον πάει, καὶ ἐξαφανίζονται ὀλοένα καὶ περισσότερο. Καὶ ἡ ζωὴ ἀλλάζει ρυθμό. Καὶ ἡ χαρὰ τῆς ταυτίζεται μὲ τὸν κορεσμὸ τῶν ἐπιθυμιῶν. Μὲ τὴ φιλοχρηματία. Μὲ τὴν ὑπερηφάνεια. Καὶ μὲ τὴ φθονερὴ ζηλοτυπία τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἄλλο. Γι' αὐτὸ καὶ γίνεται ὀλοένα καὶ καταθλιπτικώτερη. Καὶ ἡ πείνα, ἡ ἀδικία, καὶ ἡ ἀθλιότητα μετουσιώνονται καθημερινῶς, σὲ ἐκρηκτικὰς δυνάμεις, ποῦ ἀπειλοῦν νὰ ἐξερραφίσουν τὸν κόσμον μας. Καὶ φυσικὰ οὔτε τὶς Βυζαντινὲς εἰκόνας ἀγαποῦμε καὶ νοιώθομε πλεῖα. Καὶ ἀφήκαμε νὰ σαβανώσῃ ὁ ἀσβέστης τὶς περίφημες τοιχογραφίες τοῦ Μετοχίου αὐτοῦ...

Καὶ τὸ κακὸ παραγίνηκε. Καὶ τόσο στὴν Παναγία τὴ Γουρνια, ὅσο καὶ στὴν Παναγία τῆς Καταβατῆς, καὶ στὸν ἅγιον Ἀντόπα, ἔπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ, δὲ θὰ σώζεται πλέον, ἔτσι ποῦ πᾶμε, οὔτε ἴχνος ἀπὸ τὶς θαυμάσιες τοιχογραφίες τους. Καὶ ἡ ἴδια σκληρὴ Μοῖρα περιμένει καὶ τὰ λαμπρότατα αὐτὰ Βυζαντινογραφήματα τοῦ Ταξιάρχῃ τῆς Σκάφης...

Καὶ τὸ ἐξομολογοῦμαι, πὼς ἐντράπηκα βαθύτατα ὅταν βγαίνοντας ἀπὸ τὸ ναὸ, ἀνηφόρισα πρὸς τὸ Ἦγουμενεῖο τοῦ Μετοχίου, ποῦ εἶναι καὶ τὸ μοναδικό, ποῦ σώζεται ἀκόμα κάπως ἡ σκεπή του.

Τὴν ὥρα, ποῦ ἐδρασκελοῦσαμε, μαζὶ μὲ τὸν σύντροφό μου, τὴν εἰσοδὸ του, ἐμπῆκε μαζὶ μας μέσα καὶ μιὰ μαύρη θαλασσόμυγα, ποῦ ἄρχισε νὰ πετᾷ ἀνήσυχα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ νὰ ζουζουνίζῃ μονότονα καὶ κλαψάρικα. Ὡς ποῦ στὸ τέλος ἠσύχασε κατασταλάζοντας κάπου ψηλά, στὸν ἀνατολικὸ του τοῖχο, ποῦ, ὅπως παρατήρησα, ἐσκουρόφερνε ἐκεῖ περισσότερο. Ἐκύτταξα προσεκτικώτερα τότε, καὶ καθὼς ἐπλησίασα, ἡ θαλασσόμυγα,

έσηκώθηκε πάλι, κ' έστριφογύριζεν έπίμονα στο μέρος εκεί, και σαν να τὸ εχάιδευε, θαρρείς, με τὰ μεταξόφτερά της. Προσηλώνοντας τότε περισσότερο τὴν προσοχή μου, διέκρινα στο μουτζουρωμένο εκείνο μέρος μιὰ τοιχογραφία, πὸ εἶχε μάκρος ἐνάμισι μέτρο και πλάτος περίπου μισό, και παρίστανε—προφανῶς ἄλλοτε—τὴν Ἀποκαθήλωση... Στὴ μέση, με κάποια δυσκολία, διακρίνει κανεὶς τὸ Χριστό. Δεξιά τὴν Παναγία. Καὶ ἄριστερὰ τοὺς Ταξιάρχας. Ἡ καρδιά μου ἀναστατώθηκεν. Καὶ τὸ ἀνήσυχο και θλιβερὸ ζουζούνωμα τῆς θαλασσομούγιας ἐκείνης, μοῦ φάνηκε σαν ἕνας ὑποβλητικὸς και μουσικὸς ἐπιτάφιος θρήνος τοῦ ἔμφυχου κόσμου πρὸς τὸν ἀδικοδοσασισμένο Θεὸ και τὴν κακομεταχειρισμένην ἁγίαν εἰκόνα του. Καὶ ἀκόμη σαν ἕνα περιγελαστικὸ σφύριγμά του πρὸς τὴν ἀπολιθωμένη καλλιτεχνικὴ και χριστιανικὴ μας συνείδηση . . . . .

Καὶ θέλω νὰ ρωτήσω ἐδῶ ὅλους τοὺς καλοὺς μου πατριῶτες, ταιριάζουν αὐτὰ στὴν πνευματικότητά μας και στὴν πολιτισμένη μας ἀντίληψη; Καὶ ἀφοῦ ἐμεῖς οἱ σύγχρονοι δὲν ἤμποροῦμε, ὅπως οἱ παλιότεροι, νὰ μαστε κ' ἐμεῖς δημιουργοί, ἕως τότε θάφηνωμε, ἔτσι ἀσυγκίνητοι, νὰ ρημάζουν και νὰ διαρπάζονται ὅσα ἔργα Τέχνης καὶ Πολιτισμοῦ μᾶς ἀφῆκαν ἐκεῖνοι;

Οἱ δύο μας Σύλλογοι, πὸ γιὰ μικρόχαρους λόγους ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι χωρισμένοι, ἔχουν μεγάλην εὐθύνη γι' αὐτό. Καιρὸς εἶναι, ἢ ἀναμφισδήτητη ἔφεσή τους πρὸς τὸ ἀγαθό, νὰ τοὺς ἐνώση. Ἡ, ἐὰν αὐτό, πράγμα ἀπαράδεκτο, εἶναι ἀκατόρθωτο, νὰ καταρτίσουν τοῦλάχιστον ἕνα κοινὸ προοδευτικὸ πρόγραμμα, πὸ σκοπὸ θὰ ἔχη, τὸ ἀνέβασμα και τὴν προκοπή—ὄλική και πνευματικὴ—τοῦ νησιοῦ μας. Κ' ἔτσι μονάχα θὰ περισωθοῦν, τὰ κάθε λογῆς θησαυρίσματα τοῦ νησιοῦ μας.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

«Ἡ Βυζαντινὴ τέχνη γεννήθηκε τὴ στιγμῇ, πὸ ὁ Χριστιανισμὸς ζητούσε νέες μορφές τέχνης... ἔλαμψε με μιὰ ἀσύγκριτη λάμψι κ' ἀκτινοβόλησε στὸν κόσμον ὀλόκληρον... και ἔγινε ἡ μεγάλη μυσταγωγὸς ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου».

(Charles Diehl)

«Πρέπει νὰ τιμᾶμε τὴ Βυζαντινὴ τέχνη, γιατί δημιούργησε, με τὴν ἀνανέωσι και μεταρρυθμισί τῆς ἀρχαίας τέχνης, τὰ εἰκονογραφικὰ αὐτὰ θέματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκφράζεται τόσο λαμπρὰ τὸ αἶσθημα τοῦ μέτρου, τῆς κομψότητος και τῆς εὐγενείας».

(Gabriel Millet)

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ

Ὁ Προφήτης Ἡλίας, πού ἐορτάζομεν τὴν μνήμην του μετὰ πέντε ἡμέρες, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πιδὲ περίφημους καὶ δοξασμένους προφῆτες τῶν Ἑβραίων. Ὅπως ἐξηγήσαμε καὶ στὸ φύλλο τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1956, οἱ προφῆτες τῶν Ἑβραίων ἦσαν πολυάριθμοι. Καὶ 16 ἀπ' αὐτοὺς ἔγραψαν βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀντίθετα μ' αὐτούς, ὁ Ἡλίας δὲν ἄφησε κανένα σύγγραμμα. Ἐτιμᾶτο ὅμως ἐξαιρετικὰ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. Καὶ ἡμεῖς ὁμοίως τιμοῦμε τὴν μνήμην του. Ἦτο καὶ αὐτὸς ἓνας ἀπὸ ἐκείνους πού προεῖπαν, ὅτι θὰ ἤρχετο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σώσῃ τὸν κόσμον.

*

Ἡ καταγωγὴ τοῦ Ἡλία ἦτο ἐκ Θεσβῶν τῆς φυλῆς Νεφθαλήμ καὶ γι' αὐτὸ ἐλέγετο Θεσβίτης. Μεταξὺ τῶν Ἑβραίων εἶχε τὸ ὄνομα Ἐλίγια, πού οἱ Ἑβδομήκοντα τὸ ἔγραψαν ἑλληνικὰ Ἡλιοῦ κ' ἡμεῖς ἀργότερα Ἡλίας. Ὁ Προφήτης αὐτὸς ἔζησε κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ στὰ χρόνια τοῦ βασιλέως Ἀχαάβ, πού ἦτο ἀσεβῆς καὶ κατεδίωκεν ὄσους ἐπίστευαν στὸν ἕνα Θεόν. Ἀντίθετα πρὸς τὸν Ἀχαάβ, ὁ Ἡλίας ἦταν θερμὸς ὑποστηρικτῆς τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας καὶ ἐχθρὸς τῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν. Ἐκείνα τὰ χρόνια εἶχεν εἰσαχθῆ ἡ θρησκεία τοῦ Βάαλ, πού τὴν ἐπέβαλεν ἡ βασίλισσα Ἰεζάβελ. Ἡ βασίλισσα αὐτὴ ἦτο ἀπὸ τὴν Φοινίκην κ' ἔφερεν ἀπὸ κεῖ τὴν θρησκείαν ἐκείνην.

Παρουσιάσθη λοιπὸν τότε ὁ Ἡλίας στὸν ἀσεβῆ βασιλέα Ἀχαάβ, ὡς σταλμένος ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ τοῦ ἔκαμεν αὐστηρὲς παρατηρήσεις, τοῦ μίλησε γιὰ τὸν θεὸν τῶν Ἑβραίων καὶ τοῦ ἀνήγγειλεν, ὅτι ἡ ἀσέβεια θὰ τιμωρηθῇ μὲ τρία χρόνια ἄγωνα, πού σ' αὐτὰ δὲν θὰ βρέξῃ καθόλου. Καὶ κατόπιν ὁ προφήτης ἀπεχώρησε κ' ἐμόνασε στὴν κοιλάδα Χορράθ, ὅπου τὸν ἔτρεφαν τὰ κοράκια μὲ θαυμαστὸ τρόπο. Ἀργότερα ἐπῆγε εἰς Σαρπητά, ὅπου ἀνέστησε τὸν γιὸ μιᾶς χήρας κ' ἔκαμε κ' ἄλλα θαύματα.

Σὰν πέρασαν ἔτσι τὰ τρία χρόνια τῆς τέλειαις ξηρασίας, ὁ Ἡλίας ἀνέβη στὸ ὄρος Κάρμηλον καί, ὅπως ἀναφέρει ἡ Π. Διαθήκη, ἐκάλεσεν ἐκεῖ τὸν βασιλέα Ἀχαάβ καὶ τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ τοὺς ἀπέδειξε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ τῶν Ἑβραίων καὶ τὴν ἀνοησίαν τους νὰ πιστεύουν εἰδῶλα. Ἐτσι τοὺς ἀφῆκεν ἀναπολόγητους καὶ τοὺς ἐντρόπιασεν. Ἡ βασίλισσα ὅμως Ἰεζάβελ τὸν κατεδίωξε καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ φύγῃ στὴν ἔρημον καὶ νὰ τραβῆξῃ στὰ Νότια.

Κατέφυγε τότε ὁ Ἡλίας στὸ ὄρος Σινᾶ. Κ' ἐκεῖ, κατὰ τὴν παράδοσιν, τοῦ παρουσιάσθη σὲ ὀπτασία ὁ Θεὸς καὶ τὸν διέταξε νὰ χρίσῃ βασιλέα τῆς Ἰουδαίας τὸν Ἰηοῦ καὶ τῆς Συρίας τὸν Ἀζαήλ. Ἐγύρισε κατόπιν καὶ παρουσιάσθη στὸν βασιλέα Ἀχαάβ καὶ τοῦ προανήγγειλε τὸν προσεχῆ θάνατόν του.

Ἀπεφάσισε πιά ὁ Ἡλίας νὰ τελειώσῃ τὸ προφητικὸ του ἔργον καὶ ἀφῆκε σ' αὐτὸ διάδοχόν του τὸν Ἐλισσαίε. Κ' ἔπειτα, γέρος καὶ κουρασμένος πολὺ, ἀπεσύρθη στὴν ἔρημον, ἐπέρασε τὸν Ἰορδάνη κ' εὐρέθη σ' ἔρημον ὕψωμα μαζὶ μὲ τὸν διάδοχό του Ἐλισσαίε. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι ἐπέρασε τὸν Ἰορδάνη, ἀφοῦ ἐχώρισε τὰ νερά του μὲ τὴν μηλωτὴν του. Τέλος, ἀπὸ τὸ ὕψωμα ἐκεῖνο, ἀνελήφθη στὸν οὐρανὸν πάνω σὲ πύρινον ἄρμα, μπρὸς στὰ μάτια τοῦ Ἐλισσαίε.

*

Δὲν ὑπάρχουν ἀκριβεῖς πληροφορίες πῶς καὶ μὲ ποιῆς ἐκφράσεις ὁ Ἡλίας προανήγγειλε τὴν ἐνανθρώπισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιατί ὁ ἴδιος δὲν ἔγραψε συγγράμματα σχετικὰ. Ἄλλ' ὁ προφήτης Μαλαχίας, γράφει στὸ τέλος τοῦ Δ' κεφαλαίου τοῦ βιβλίου του: «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν Ἡλίαν τὸν Θεσβίτην, πρὶν ἔλθειν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, ὃς ἀποκαταστήσει καρδίας πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, μὴ ἔλθω καὶ πατάξω τὴν γῆν ἄρδην» Ἡ περικοπὴ αὐτὴ ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Μαλαχία ἐξηγεῖτο, ὅτι προέβλεπε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἡλία τοῦ Θεσβίτου στὸν κόσμον μὲ τὸν σκοπὸ νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν παγκόσμιαν ἀγάπην στὸν δρόμον Του. Σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Ἰησοῦς ἐξήγησε τὴν προφητεία τοῦ Μαλαχία καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ προφήτης μὲ τὴν νέαν ἐμφάνισιν τοῦ Ἡλία στὴ γῆ ἐννοοῦσε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ποῦ πραγματικὰ παρουσιάσθη γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸν δρόμον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἄλλὰ στὸ Εὐαγγέλιον ἀναφέρεται ὁ Ἡλίας καὶ κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ. Στὴν ἀρχὴ τοῦ ΙΖ' κεφαλαίου τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου διαβάζουμε: «Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὕψηλόν κατ' ἰδίαν· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ: «Κύριε, καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. Εἰ θέλεις ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκη-

νάς, σοί μίαν και Μωσεῖ μίαν και μίαν Ἥλια. Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, και ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα: «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετες». Και ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν και ἐφοβήθησαν σφόδρα. Και προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν και εἶπεν: «Ἐγέρθητε και μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῶν οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον» (Ματθαίου ΙΖ', στ' 1-8). Εἶναι λοιπὸν φανερὸν ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα αὐτό, ὅτι ὁ Ἥλιος, ὡς και ὁ Μωυσεῖς, ἐφάνηκεν στοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου σ' ἓνα θεῖον ὄραμα, ποὺ ἐσήμαινε τὴν σχέσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὰ διδάγματα τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων Ἑβραίων. Τὴν μνήμην λοιπὸν τοῦ μεγάλου τούτου Προφήτου Ἥλια ἢ Ἥλιου τοῦ Θεοσβίτου ἐφορτάζει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας τὴν 20ὴν Ἰουλίου και τὸν ὀνομάζει «δεύτερον Πρόδρομον τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ», ὅπως ἀναφέρει και τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς:

«Ὁ ἔνσαρκος ἄγγελος, τῶν Προφητῶν ἡ κορηίς, ὁ δευτερος Πρόδρομος τῆς παρουσίας Χριστοῦ, Ἥλιος ὁ ἐνδοξος, ἀνωθεν καταπέμψας Ἐλισσαῖω τὴν χάριν, νόσους ἀποδιώκει, και λεπροὺς καθαρίζει· διὸ και τοῖς τιμῶσι αὐτὸν βρῦει ἰάματα».

Ψάλλεται ὁμοίως στὴν ἑορτὴν τοῦ Προφήτου και τὸ ἀκόλουθον κοντάκιον:

«Προφήτα και προόπτα τῶν μεγαλοργιῶν τοῦ Θεοῦ, Ἥλια μεγαλώνυμε, ὁ τῷ φθέγματί σου στήσας τὰ ὑδατόρρονα νέφη, πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν, πρὸς τὸν μόνον φιλόανθρωπον».

Ἐτσι στὸ Ἀπολυτίκιον ἐξαίρεται ὁ Ἥλιος ὡς Προφήτης τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ και ὡς θαυματουργὸς μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ και στὸ κοντάκιον ὑμνεῖται και ὡς Προφήτης ἀλλὰ και γιατί, μὲ τὴν θείαν βοήθειαν, ἐσταμάτησε ἐπὶ τρία χρόνια τὴν βροχὴ, γιὰ νὰ τιμωρηθῇ ἡ ἀσέβεια και ἡ εἰδωλολατρεία·

*

Ὁ Ἑλληνορθόδοξος κόσμος μὲ ἰδιαίτερη τιμὴ περιβάλλει και δοξάζει τὸν προφήτην Ἥλιον. Κ' ἐπειδὴ ἡ παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι ἀνελήφθη ἐπάνω σὲ ἄρμα ἀπὸ ἓνα ὕψωμα, ὁ λαός μας χτίζει τίς ἐκκλησίες του στὰ ὕψωματα, στίς κορυφές τῶν βουνῶν, στὸ ὕψος τῶν λόφων και τῶν βράχων τῶν νησιῶν μας. Ἐξ ἄλλου ἓνα πλῆθος κορυφῶν βουνῶν και λόφων τῆς Ἑλλάδος ἔχει τ' ὄνομα τοῦ προφήτου Ἥλια, δηλ. «Αι-Λιάς». Εἰς 26

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1957

Κυριακή 21 'Ιουλίου (ΣΤ' Ματθαίου)

(Ρωμ. ιβ' 6-14)

*«'Αποστρυφόντες τὸ πονηρόν, κολώμενοι τὸ ἀγαθόν» (στίχ. 9)
Γ' Αποστρεφόμενοι με βδελυγμία τὴν ἁμαρτία, προσκολλόμενοι στὸ καλό].*

Σ' ἓνα περίφημο λόγο του, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφωνεῖ με ἱερὴ ἔξαρσι : «Ἐνα μονάχα εἶναι τὸ φοβερό: ἡ ἁμαρτία. Τίποτε ἄλλο δὲν πρέπει νὰ φοβώμαστε παρὰ μονάχα αὐτή».

Κι' ἀληθινά, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸ μόνο πρᾶγμα στὸν κό-

ἀριθμοῦνται οἱ κορυφές αὐτές, ποὺ ἔχουν τὸ ὄνομα τοῦ Ἡλίου. Καὶ βρίσκονται στὴν Αἴγινα, στὴν Ἀμοργό, στὸν Ἄϊ Στράτη, στὴν Ἀργολίδα, στὴ Γορτυνία, στὴν Πυλίαν, πάνω ἀπὸ τὸ Μέγα Σπήλαιο τῶν Καλαβρύτων, πάνω ἀπὸ τὸ Βεσίνιον τῶν Καλαβρύτων, στὴν ἐπαρχία Ἡλείας, στὸ Λύκαιον ὄρος τῆς Ὀλυμπίας, στὰ ὕψη τοῦ Ταυγέτου, στὴν Ὀχη τῆς Εὐβοίας, στὴν νῆσον Ἴον, σὲ δύο κορυφές τῆς Θήρας, στὴ νῆσον Ἴμβρον, στὴν Κέα, στὸ βουνὸ Ὀλυμπος τῆς Λέσβου, στὴν Σίφνον, στὴν Μήλον, στὴν ἐπαρχία Θηβῶν, στὴν ἐπαρχία Λεβαδείας, στὴ Λοκρίδα, στὴν Ὀθρην, στὸν Ὀλυμπο τῆς Μακεδονίας καὶ στὴν Κραναία τῆς Κεφαλληνίας.

Σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει ἡ συνήθεια κατὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ προφήτου Ἡλία, ν' ἀνάβωνται φωτιές πάνω στὶς κορυφές, ὅπου ὑπάρχουν ἐκκλησίες, με τ' ὄνομά του. Καὶ ἄλλοὺ σφάζονται αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἢ τὴν παραμονὴ καὶ ψήνονται ταῦροι ἢ πρόβατα, στὸ ὑπαιθρον γιὰ τοὺς πανηγυριστές.

Μὲ ἰδιαίτερη ἐπισημότητα ἐωρτάζετο ἡ μνήμη τοῦ προφήτου Ἡλία στὰ Βυζαντινὰ χρόνια. Κατὰ τὴν ἑορτὴ του, διωργανώνοντο θεατρικὰ θεάματα καὶ στὸ παλάτι τῶν Αὐτοκρατόρων ἐγένοντο ὠρισμένες τελετές, ποὺ περιγράφονται μάλιστα ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον στὸ σύγγραμμά του «Ἐκθεσις περὶ βασιλείου τάξεως». Οἱ τελετές αὐτές πρὸς τιμὴν τοῦ προφήτου Ἡλία ἐγένοντο με πολλὴν ἐπισημότητα κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

σμο, πού πρέπει ὁ χριστιανὸς νὰ φοβᾶται, ν' ἀπεχθάνεται, νὰ βδελύσεται, εἶναι ἡ ἁμαρτία. Κανένας συμβιβασμὸς καὶ κανένα πλησίασμα σ' αὐτὴ δὲν ἐπιτρέπεται. Εἶναι ὁ μισητὸς ἐχθρὸς μας, πού χρέος μας ἔχουμε νὰ τὸν κρατᾶμε μακριά, νὰ τὸν κάνομε ὥστε μὲ κανένα τρόπο καὶ μὲ καμμιά δικαιολογία νὰ μὴ στέκεται μέσα στὸν βίω μας. Εἶναι ἡ πνευματικὴ πανώλης, πού χρειάζεται κάθε κόπος, κάθε προσπάθεια, κάθε μέριμνα, κάθε βία, κάθε θυσία, γιὰ νὰ πεταχτῆ ἔξω ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ νὰ πάψῃ νὰ τὰ μολύνῃ. Εἶναι σὰν τὴ μυθικὴ Μέδουσα, γιὰτι καὶ τὸ νὰ δῆ κανένας τὸ πρόσωπό της, σημαίνει θάνατο.

Γι' αὐτὸ ὁ μέγας Παῦλος λέγει, πὼς κύριο χαρακτηριστικὸ τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ τελεία ἀποστροφή ἀπέναντι τῆς ἁμαρτίας, τὸ μῖσος κι' ἡ ἀπομάκρυνσις κι' ὁ πλήρης χωρισμὸς ἀπὸ τὸ πονηρὸ, ἀπὸ κάθε μορφή τῆς πολύτροπης ἁμαρτίας : « Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν ».

Ἄς ρωτήσῃ ὁ καθένας, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸν ἑαυτό του ἂν ἔχῃ μιὰ τέτοια εὐαισθησία ἀπέναντι τῆς ἁμαρτίας, μιὰ εὐαισθησία, πού δὲν σηκώνει καὶ δὲν ἀνέχεται τὴν παραμικρὴ ἐπαφὴ μὲ τὸ πονηρὸ, ἀλλὰ προκαλεῖ σὲ κάθε ἐμφάνισί του τὴν ἀπέχθεια καὶ τὴν ἀποστροφή. Πολλοὶ εἶναι, ἀλλοίμονο, πού δὲν τὴν ἔχουν. Ἄλλὰ ἀφήνουν νὰ μπαίνη στὴ διάνοιά τους καὶ νὰ παίξῃ τὸ μέρος του στὶς πράξεις τους τὸ πονηρὸ.

Ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς — εἰδοποιεῖ ὁ Παῦλος — εἶναι ἐκεῖνος πού ἀποστυγεῖ, σιχαίνεται, ἀποκηρύσσει, ἀπωθεῖ μακριά του, δὲν ὑποφέρει καθόλου τὴν ἁμαρτία. Ὅπως, ὅταν ἔχουμε πάνω μας ἕνα καινούργιο, κατακάθαρο καὶ πολυτίμο φόρεμα, δὲν ἀνεχόμεστε τὸν παραμικρὸ ρύπο, ἔτσι κι' ὅταν ἀληθινὰ ζητᾶμε τὸν Χριστὸ καὶ θέλουμε νὰ κρατᾶμε τὴν ἄσπιλη στολὴ τῆς χάριτος πάνω μας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποφέρουμε τὴν παραμικρὴ κηλίδα τῆς ἁμαρτίας.

Ἐδῶ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἶναι ἡ μεγάλη σημασία κι' ὠφέλεια τῶν ἀποστολικῶν λόγων. Τὸ ὅτι τὴ βαρειά, τὴν πολλὴ ἁμαρτία, κάθε πιστὸς τὴ φοβᾶται καὶ τὴν ἀποστυγεῖ, δὲν εἶναι πρᾶγμα σπουδαῖο καὶ θαυμαστὸ. Σπουδαῖο κι' ἀξιέπαινο εἶναι νὰ ἔχῃ ὁ πιστὸς τὸν ἴδιο φόβο, τὴν ἴδια ἀποστροφή καὶ γιὰ τὶς μικρὰς ἁμαρτίες. Σπουδαῖο κι' ἀξιέπαινο νὰ εἴμαστε « ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν », ὅπου κι' ὅπως παρουσιαστῆ. Γράφει ὁ Ἅγιος Ἰσαὰκ ὁ Σῦρος πὼς ἡ μικρὴ ἁμαρτία μοιάζει μὲ τὸ μικρὸ ἄχυρο, πού ὅταν καθίσῃ στὸ μάτι χαλάει ὅλη τὴν ὄρασι. Δὲν ἔχει, λοιπόν, μονάχα τὸ μέγεθος σημασία.

Ἡ πεῖρα λέγει πὼς οἱ περισσότεροι χριστιανοὶ δὲν προσέ-

χουν στὴν πρόχειρη, τὴν καθημερινὴ ἁμαρτία. Ἔχουμε ἐξοικειωθῆ μ' αὐτὴ καὶ δὲν νοιώθουμε οὔτε φόβο, οὔτε λύπη, οὔτε ἀποστροφή μὲ τὸν συγχρωτισμὸ καὶ τὴ συνάφεια μαζί της. Ἄς γίνον, λοιπόν, τὰ λόγια τοῦ Παύλου ἐγερτήριο σάλπισμα στὸν καθένα μας. Ἄς μάθουμε ἀπὸ τώρα ν' ἀποστυγοῦμε κάθε εἶδος τοῦ πονηροῦ. Τὸ δηλητήριο εἶναι δηλητήριο εἴτε σὲ μεγάλη εἴτε σὲ μικρὴ ποσότητα τὸ παίρνει κανένας.

Ἄλλὰ ὁ θεῖος Παῦλος δὲν συνιστᾷ μονάχα τὴν ἀπομάκρυνσι, τὸν ἀσπονδο χωρισμὸ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. «Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν», γράφει, προσθέτει ὅμως εὐθύς: «κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ». Ὁ προορισμὸς μας εἶναι νὰ προσκολληθοῦμε στὸ ἀγαθόν, πού δὲν εἶναι παρὰ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος.

Προσκολλᾶται κανένας σὲ ἓνα πρόσωπο πού πολὺ ἀγαπᾷ, σὲ ὅποιον τὸν σώζει ἀπὸ μεγάλο κακό. Ὁ Χριστός, λοιπόν, εἶναι ἡ χαρὰ μας, ἡ ἀγάπη μας, ἡ σωτηρία μας. Καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἐπόμενο νὰ θέλουμε μὲ πόθο, μὲ ἀγωνία, μὲ λαχτάρα νὰ προσκολληθοῦμε σ' αὐτόν.

«Κολλώμενοι τῷ Κυρίῳ», θέλει νὰ πῆ ὁ Παῦλος. Ἄλλὰ ἂς ἔλθῃ στὴ μέση ἓνας ἄλλος δίκαιος, ὁ προφητὰναξ Δαυὶδ, νὰ μᾶς παρουσιάσῃ μὲ μιὰ ὠραία εἰκόνα αὐτὸ τὸ γεγονός. Ποιὸς δὲ θυμᾶται, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸν ψαλμικὸ ἐκεῖνο στίχο, πού μιλάει γι' αὐτὴ τὴν προσκόλλησι; «Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου—ἀναφωνεῖ ὁ Δαυὶδ στὸν Κύριον—ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου».

Ὁ στίχος αὐτὸς καθρεφτίζει μὲ κρυστάλλινη διαύγεια τοὺς δυὸ ἐκείνους παράγοντες, πού σώζουν τὸν ἄνθρωπο: τὴ θέλησί μας καὶ τὴ θεία χάρι. Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία διδάσκει, πὼς γιὰ νὰ σωθοῦμε εἶναι ἀπαραίτητο νὰ τὸ θελήσουμε οἱ ἴδιοι καὶ νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἡ θεία χάρις.

«Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου», λέγει πρῶτα ὁ Δαυὶδ. Καὶ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ προφητὰνακτος ταιριάζουν στὸ στόμα κάθε ἀληθινοῦ χριστιανοῦ, πού λαχταρᾷ, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Παύλου, νὰ προσκολληθῆ στὸ Χριστό, νὰ πιαστῆ καλὰ ἀπὸ τὸν Σωτήρα, «κολλώμενος τῷ ἀγαθῷ». Ὁ Ὑἱὸς τοῦ Θεοῦ βαδίζει μπροστὰ μας στὸν δύσκολο κι' ἔνδοξο δρόμο, πού ὁ ἴδιος χάραξε καὶ στὸν ὁποῖο καλεῖ τις ψυχὰς νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἡ ψυχὴ, λοιπόν, πού θέλει τὴ σωτηρία της, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ πάῃ πίσω ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, νὰ κολληθῆ σ' αὐτόν, ὥστε τὸ βῆμα του νὰ γίνῃ βῆμα της κι' ἔτσι νὰ εἰσέλθῃ μαζί του στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὐτὴ ἡ φλογερὴ ἐπιθυμία νὰ κολλήσουμε στὸν Ἰησοῦ, νὰ ἐνωθοῦμε μαζί του, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ θέλησίς μας νὰ σωθοῦμε. Τίποτε δὲ ἄλλο δὲν ζητᾷ ἀπὸ μᾶς ὁ θεῖος Λυτρω-

της παρὰ αὐτῆ τῆ θέλῃσι, αὐτῆ τὴν δλόψυχη συγκατάνευσι στὸ δικό του ζωηρὸ πῶθο. Διότι ἀπέριως πιὸ πολὺ ἀπὸ μᾶς θέλει ὁ ἴδιος τῆ σωτηρία μας.

Ἀλλὰ μπορεῖ τάχα νὰ μείνῃ κανένας προσκολλημένος στὸν Χριστὸ μονάχα μὲ τίς δικές του, τίς ἀνθρώπινες δυνάμεις; Μπορεῖ νὰ εἶναι κανένας πιασμένος ἀπὸ τὸν Χριστὸ μονάχα μὲ τὰ δικά του χέρια σ' αὐτὸ τὸ φοβερὸ δρόμο, ὅπου ὁ Χριστὸς βαδίζει; "Ὁχι, ἀδελφοί μου. Εἶναι τόσο ἀνηφορικός, κακοτράχαλος ὁ δρόμος αὐτὸς καὶ μὲ τόσα ἀγκάθια σπαρμένους, ὥστε ἡ προσκόλλησις αὐτῆ δὲ θὰ βαστοῦσε. Ὁ κόσμος, ἡ σάρκα κι' ὁ Διάβολος θ' ἀποσποῦσαν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή κάθε ψυχὴ ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, ἀν' ἡ προσκόλλησις της περιοριζόταν μονάχα στὸ δικό της πιάσιμο. Γι' αὐτό, ὁ Δαυὶδ προσθέτει: «ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου».

Δὲν ἀρκεῖ ἡ θέλησις μας, χρειάζεται κι' ἡ θεία χάρις. Δὲν πιανόμαστε μονάχα ἑμεῖς ἀπὸ τὸ ἀγαθόν, ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, ἀλλὰ κι' ἐκεῖνος μᾶς πιάνει. «Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου». Τὸ κραταῖο χέρι τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀντιλαμβάνεται, δηλαδὴ μᾶς πιάνει, μᾶς στηρίζει, μᾶς συγκρατεῖ. Τὸ χέρι δὲ αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶς ἡ θεία χάρις.

Μακάρι, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νὰ πραγματοποιηθοῦν γιὰ ὅλους μας τὰ λόγια τοῦ Παύλου κι' ἐκεῖνα τοῦ Δαυὶδ. Ἐχοντας ἀποστραφῆ τὴν ἁμαρτία, νὰ κολλήσουμε πίσω ἀπὸ τὸν Σωτῆρα μας καὶ τὸ παντοδύναμο χέρι του νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ πέσουμε πάλι στὸ στόμα τοῦ νοητοῦ θηρίου, ποῦ εἶναι ἡ ἁμαρτία.

Κυριακὴ 28 Ἰουλίου (Ζ' Ματθαίου)

(Ρωμ. ιε' 1 - 7)

«Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς...» (στίχ. 5)
[Κι' ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς...]

Εἴχαμε κι' ἄλλη φορά, ἀγαπητοί ἀδελφοί, ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ὑπομονή, ποῦ δείχνει ὁ Θεὸς ἀπέναντι στὰ πλάσματά του. Ἐνῶ τόσο ἀδημονεῖ νὰ δῆ κάθε ἁμαρτωλὸ νὰ μετανοῆ καὶ νὰ γυρίσῃ κοντά του, ὥστόσο ὁ Κύριος ξέρει νὰ περιμένῃ, νὰ μακροθυμῆ, νὰ ἀνέχεται. Ἄς δοῦμε, τώρα, μὲ τὴν εὐκαιρία, ποῦ ἔδωσε τὸ σημερινὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα, ἀπὸ μιὰ ἰδιαίτερη καὶ πολὺ ὠφέλιμη πλευρὰ αὐτὸ τὸ μεγάλο μυστήριον τῆς θείας ὑπομονῆς, ποῦ τόσα ἔχει νὰ διδάξῃ κι' ἐμᾶς, ὥστε ἡ συμπεριφορὰ μας κι' ἡ στάσις μας ἀπέναντι τῶν ἀμετανοήτων ἀδελφῶν μας νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ ἐκείνη τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτούς.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀναφέρει, ὅτι ὁ Κύριος ἔκαμε

— και χωρίς άλλο και θά εἶπε — κι' ἄλλα πολλά, πού δὲν εἶναι γραμμένα στὰ Εὐαγγέλια. Ἔτσι μπορεῖ κανένας νὰ εἶναι βέβαιος, ὅτι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πού ἐμακάρισε, θά ἦταν κι' ἐκεῖνοι πού εὐθὺς ὡς ἀκούσουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, παρατοῦν τὴν ἁμαρτία και μπαίνουν στὸν δρόμο τῆς σωτηρίας.

Πρότυπα δὲ αὐτῆς τῆς ὠραίας προθυμίας, τῆς ζηλευτῆς και τῆς τόσο θεάρεστης, ὑπῆρξαν οἱ ἀπόστολοι, πού καθὼς ἀναφέρουν τὰ Εὐαγγέλια, «εὐθέως», δηλαδή ἀμέσως, χωρίς ἀμφιταλαντεύσεις και δισταγμούς, χωρίς τὴν παραμικρὴ ἀναβολή, δίχως ν' ἀφήσουν τὸν Κύριο νὰ περιμένῃ ἔστω κι' ἐλάχιστα, τ' ἄφησαν ὅλα — και πλοῖα και δίχτυα και σίτια και δικούς — και πῆγαν κοντά του μὲ τὸ πρῶτο κάλεσμα, πού τοὺς ἔκαμε.

Εἶναι πραγματικά, ἀδελφοί, ἀξιέπαινη αὐτὴ ἡ εὐκολία, μὲ τὴν ὁποία μόλις ἀκούσουν τὴ θεία φωνὴ ὠρισμένες ψυχές ἀμέσως ἀνταποκρίνονται. Κι' εἶναι ἄξιες μακαρισμοῦ οἱ τέτοιες ψυχές, πού πᾶνε και πιάνονται μὲ τὸ πρῶτο στὸ ἀγκίστρι τοῦ οὐρανοῦ Ψαῶ.

Ἄλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς, πού καθὼς εἴπαμε χωρίς ἄλλο θά τις μακάρισε, μίλησε — και τὰ λόγια του αὐτὰ τὰ ἄλλα θέλησε νὰ μείνουν γραμμένα — και γιὰ κάτι ἄλλο πολὺ θλιβερό, πού συμβαίνει συχνά σὲ περιπτώσεις παρόμοιας προθυμίας. Ἡ προθυμία, πού ἀναφέραμε, εἶναι καλὴ κι' εὐλογημένη, μονάχα ὅταν ἀκολουθῆται ἀπὸ σταθερὴ προσήλωσι στὴν καινούργια ζωὴ, τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὅταν δηλαδή δὲν εἶναι ἕνας ἀπλὸς και ρηχὸς ἐνθουσιασμός, πού θά ξεθυμάνῃ στὴν πρώτη δοκιμασία και θλιψί, γιὰ νὰ πάρῃ τὴ θέσι του ἡ λιποταξία κι' ἡ καταπρόδοσις τοῦ Ἰησοῦ.

Εἶναι στὴ μνήμη ὄλων σας χωρίς ἄλλο τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς παραβολῆς τοῦ Σπορέως, πού ἀναφέρεται σ' αὐτὸν τὸν θλιβερό κι' ἀξιοθρήνητο ἐνθουσιασμό. «Και ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν και φυν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰμῶδα... Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, και οὔτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι και ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται». [Κι' ἕνα μέρος τοῦ σπόρου, ἔπεσε σὲ πέτρινη γῆ, μὲ λίγο χῶμα πάνω της, κι' ὅταν φύτρωσε, ξεράθηκε, γιατί δὲν εἶχε χυμὸ νὰ βγάλῃ. Κι' ὅσοι συμβολίζονται ἀπὸ τὸ τέτοιας λογῆς χῶμα, τὸ λίγο και τὸ ρηχὸ, εἶναι ἐκεῖνοι πού μὲ χαρὰ κι' εὐκολία δέχονται τὸν θεῖο λόγο, ἀλλὰ δὲν ἔχει βάθος ἡ πίστις τους και δὲν μπορεῖ νὰ ριζώσῃ μέσα τους τὸ Εὐαγγέλιο. Αὐτοί, λοιπόν, μένουν κοντὰ στὸν Θεὸ γιὰ σύντομο χρονικὸ διάστημα και μόλις ἀντιμετωπίσουν ἕνα πειρασμό, ξεκόβουν ἀπὸ τὸ Θεό].

Ἄλλὰ ὁ Κύριος ἀφιέρωσε καὶ μιὰ ξεχωριστή, μιὰ ὀλόκληρη παραβολὴ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἄνθρωπός τις εἶχε τέκνα δύο καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω. Ὑστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγώ, κύριε. Καὶ οὐκ ἀπῆλθεν». [Κάποιος εἶχε δύο γιουὺς καὶ πηγαίνοντας στὸν ἕνα τοῦ εἶπε· παιδί μου, πήγαινε σήμερα νὰ δουλέψῃς στὸ ἀμπέλι μου. Κι' ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε· δὲν θέλω. Ὑστερα, ὅμως, μεταμελήθηκε καὶ πήγε καὶ δούλεψε. Κι' ὁ πατέρας κατόπιν βρῆκε τὸν ἄλλο του γυιὸ καὶ τοῦ λέγει τὰ ἴδια. Κι' ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε· θὰ πάω ἐγώ. Καὶ δὲν πήγε].

Ἡ πεῖρα, δηλαδή, ἀπ' ὅτι πολλοὶ βλέπουν μέσα τους κι' ὁ καθένας γύρω του, βοᾷ καὶ μαρτυρεῖ γιὰ τὸ πόσο δίκιο εἶχε ὁ Κύριος νὰ τονίσῃ ὅτι ἡ προθυμία κι' ἡ εὐκολία μὲ τὴν ὁποία μιὰ ψυχὴ ἀποκρίνεται στὸ θεῖο κάλεσμα, εἶναι συχνὰ μιὰ ἀρχὴ χωρὶς συνέχεια κι' ὅτι — ὅσο κι' ἂν φαίνεται αὐτὸ παράδοξο — εἶναι προτιμώτερο ν' ἀργῆ κανένας νὰ μετανοήσῃ παρά νὰ βιαστῆ. Γιατὶ πολλὲς ἀπὸ τίς βιαστικὲς μετάνοιες, πολλὲς ἀπὸ τίς γρήγορες ἀποφάσεις ἀποδείχνονται ὕστερα ὅτι στάθηκαν ἕνας προσωρινὸς ἐνθουσιασμός, πού σβύνει καὶ χάνεται σὲ λίγο. Ἀποδείχνονται λόγια σὰν τοῦ δευτέρου παιδιοῦ τῆς παραβολῆς, πού δήλωσε στὸν πατέρα του ὅτι θὰ πήγαινε νὰ δουλέψῃ στὸ ἀμπέλι, ἀλλὰ δὲν πραγματοποίησε τὴν ὑπόσχεσί του.

Ὁ ἁμαρτωλὸς, πού ἀντιστέκεται στὴ θεία χάρι, πού ξεφεύγει, πού ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ ἀπλωμένα πρὸς τὸ μέρος του χέρια τοῦ Θεοῦ, μπορεῖ αὖριο νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ μείνῃ πιστὸς γιὰ πάντα. Ἀπεναντίας, ὅποιος λέγει εὐκολὰ τὸ ναί, ἴσως δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μιὰ ἐλαφριά ψυχὴ, πού μὲ τὴν ἴδια εὐκολίαν θὰ ξαναπέσῃ στὴν ἁμαρτία, καταπροδίνοντας τὸν Κύριο.

Μ' ἕνα δύσκολο καὶ σοβαρὸ πρᾶγμα δὲν καταπιάνεται ὁ καθένας ἀψήφιστα κι' εἶναι, ἀδελφοί μου, ἕνα εἶδος σεβασμοῦ πρὸς τὸ μεγαλεῖο τῆς χριστιανικῆς ζωῆς ἢ δυσκολία πού ἔχουν τόσες καὶ τόσες ψυχὲς στὸ νὰ δεχθοῦν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὰ προστάγματά του.

Βλέπετε, λοιπόν, πὼς δὲν εἶναι χωρὶς ἀπαντοχὴ ἡ μεγάλη, ἡ ἀπεριόριστη ὑπομονὴ τοῦ Θεοῦ ἀπέναντι στὰ πλάσματά του ἐκεῖνα, πού ἐξακολουθοῦν νὰ στέκονται μακριά του. Χωρὶς ἄλλο, στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν θὰ εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι, πού πιάστηκαν μονομιᾶς στὴ σαγήνη τοῦ Εὐαγγελίου, πού εἶπαν εὐθύς ναὶ στὸ κάλεσμα τοῦ Σωτῆρος καὶ πηγαίνοντας μαζί του δὲν γυρίσανε πιά οὔτε νὰ δοῦν πίσω τους τὴν ἁμαρτία, ὅπως ἔκανε

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Κατά τὴν συνεδρίαν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς 17ης Ἰουνίου τρ. ἔτους ἀπενεμήθησαν αἱ κάτωθι συντάξεις:

1. Δ ό γ ω γ ή ρ α τ ο ς εἰς τοὺς: 1) Πρεσβύτερον Βενέδικτον Στασινόπουλον τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημέριον Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Σοφίας Ν. Ψυχικοῦ, Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 610 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1957. 2) Πρεσβύτερον Ἀγγελον Ρουμπέαν τοῦ Εὐαγγέλου, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου Καισαριανῆς, Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 566 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1957. 3) Πρεσβύτερον Σταύρον Παπαδημητρίου τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀρσενίου Ἱ. Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957. 4) Πρεσβύτερον Ἰωάννη Σακελλαρίου τοῦ Ἀντωνίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Δάφνης Ἱ. Μ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, ἐκ δρχ. 537 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1956. 5) Πρεσβύτερον Κων/ον Μαρίφογλου τοῦ Χαλαλάμπους, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Προφ. Ἡλία, Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 639 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαΐου 1957. 6) Πρεσβύτερον Ἐμμανουὴλ Παπαδρακάκη τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀρχαγγέλου-Πεδιάδος Ἱ. Ἐπισκοπῆς Πέτρας-Κρήτης ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1957. 7) Πρεσβύτερον Δημήτριον Ἀναγνώστου τοῦ Κων/νου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἱ. Ναοῦ Δώδεκα Ἀποστόλων Ἱ. Μ. Δράμας ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαΐου 1957. 8) Πρεσβύτερον Χρήστον Τσουτσουλόπουλον τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἀμπελοκήπων Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 639 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαΐου 1957. 9) Πρεσβύτερον Δημήτριον Σπέτζον τοῦ Εὐσταθίου, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ὁσίου Μελετίου Σεπολίων Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐκ δρχ. 723 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαΐου 1957.

2. Δ ό γ ω πολυετοῦς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς: 1) Πρεσβύ-

κί ὁ φρόνιμος Λώτ, ὅταν ἐγκατέλειψε τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα. Ἀλλὰ ἴσως περισσότεροι θὰ εἶναι στὸν παράδεισο ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν ἀκολούθησαν μὲ τὸ πρῶτο τὸν Ἰησοῦ, τοῦ ἀπάντησαν μὲ ἐπανειλημμένα ὄχι στὸ ἀδιάκοπο κί ὑπομονετικὸ κάλεσμά του, ἀλλὰ κατόπιν μεταμελήθηκαν καὶ δὲν τὸν ἄφησαν, δὲν τὸν πρόδωσαν στίς ὑπόλοιπες μέρες τοῦ βίου τους.

Ὁ Κύριος εἶναι ἀνυπόμονος γιὰ κάθε ψυχὴ ποὺ βρίσκεται στὸ δρόμο τῆς ἀπάλειας καὶ θέλει νὰ τὴν κάμῃ δική του ὅσο παίρνει πιὸ γρήγορα. Προτιμᾷ, ὅμως, νὰ περιμένῃ καὶ ν' ἀνέχεται γιὰ νὰ τὴν κερδίσῃ κάποτε ὀριστικά, παρά νὰ δεχτῆ μιὰ γρήγορη μετάνοια, ποὺ δὲν θὰ ἔχῃ συνέχεια.

Μ' αὐτὴ τὴν ὑπομονὴ κί ἑμεῖς, ἀδελφοί μου, ἅς ἀντικρύζουμε ὅσους βλέπουμε νὰ μένουν ἀδιάφοροι στὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ γυρίζουν κοντά του. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἀνήκουν στὴν ἴδια περίπτωσι μὲ τὸ πρῶτο παιδί τῆς παραβολῆς, λένε σήμερα ὄχι, ἀλλὰ θὰ κερδηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸ αὐριο.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

τερον Ἰωάννην Ἰακωβίδην τοῦ Προκοπίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σκοπέλου Γέρας Ἰ. Μ. Μυτιλήνης, ἐκ δρχ. 723 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1957.

3) Ἀλόγω ἀναπήριος εἰς τούς: 1) Ἀλέξανδρον Ἀποστολίδην τοῦ Ἀποστόλου, τέως Ἱεροψάλτην τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς (Νε-κροταφειακῆς) Κομοτινῆς, Ἰ. Μ. Μαρανείας, ἐκ δρχ. 563 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 4 Ἰουνίου 1957. 2) Πρεσβύτερον Νέστορα Χαϊνόπουλον τοῦ Στεργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Λυκόφωτος τῆς Ἰ. Μ. Ἀλεξανδρουπό-λεως, ἐκ δρχ. 697 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1957. 3) Πρεσβύτερον Ἀθανάσιον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἐ-πισκοπῆς Ἰ. Μ. Ἐδέσσης καὶ Πέλλης, ἐκ δρχ. 634 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1957. 4) Πρεσβύτερον Στέργιον Παπαδόπουλον τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ροδολεῖβος Σερρῶν Ἰ. Μ. Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν, ἐκ δρχ. 634 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1957.

4. Ἀλόγω πρόωρου θανάτου εἰς τὰς: 1) Εἰς τὴν πρε-σβυτέραν Βασιλικήν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 14.1.57 πρεσβυτέρου Ἰωάννου Παπαδοπούλου τοῦ Γρηγορίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἀ-ριοχωρίου Ἰ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἐκ δρχ. 471 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1957. 2) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Δεμονιάν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 27.2.57 πρεσβυτέρου Θεοφίλου Μποζιάδη τοῦ Μιχαήλ, τέως ἐφημερίου Βερροίας, Ἰ. Μ. Βερροίας καὶ Ναούσης καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας τῆς α) Οὐρανίαν καὶ β) Ὀλγαν, ἐκ δρχ. 593 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1957. 3) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Σοφίαν, χήραν τοῦ ἀπο-βιώσαντος τὴν 17.2.57 πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Καλφαγιάννη τοῦ Ἰωάν-νου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Μελιγού Κυνουρίας, Ἰ. Μ. Μαντινείας καὶ Κυνουρίας καὶ τὴν ἀγαμιον θυγατέρα τῆς Κωστούλαν (Κούλαν), ἐκ δρχ. 463 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1957. 4) Εἰς τὴν πρεσβυτέ-ραν Παναγιώταν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 13.3.57 πρεσβυτέρου Ἀ-λεξάνδρου Παπαχατζῆ τοῦ Ἀθανασίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἄνω Ἀλισσός Ἰ. Μ. Πατρῶν, ἐκ δρχ. 449 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 13 Μαρτίου 1957. 5) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Καλλιόπην, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 15.12.56 πρεσβυτέρου Ἰωάννου Νομικοῦ τοῦ Κων/νου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἀμοργοῦ Ἰ. Μ. Θήρας καὶ τὴν ἀγαμιον θυγατέρα τῆς Οὐρα-νίαν, ἐκ δρχ. 475 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 16 Δεκεμβρίου 1956. 6) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Βασιλικήν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 17.5.57 πρεσβυτέρου Ἀθανασίου Σταυροπούλου τοῦ Σταύρου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Σου-φλίου Ἰ. Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ Ὀρестиάδος καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας τῆς Παναγιώταν καὶ Ἀποστολίαν, ἐκ δρχ. 457 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 18 Μαΐου 1957. 7) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Μαρίαν, χήραν τοῦ ἀποβιώ-σαντος τὴν 19.5.57 πρεσβυτέρου Σταύρου Ζαφειροπούλου τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Βρεσθαινης Ἰ. Μ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγια-λείας, καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας τῆς α) Ἑλένην, β) Βασιλικήν, γ) Εὐ-φροσύνην καὶ ἀνθλίκιον υἱὸς τῆς Βασιλείου καὶ Γεώργιου, ἐκ δρχ. 504 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1956. 8) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Φωτεινήν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 25.2.57 πρεσβυτέρου Βασιλείου Μπανιώρα τοῦ Κων/νου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Γόννος τῆς Ἰ. Μ. Λαρίσης καὶ τὴν ἀγαμιον θυγατέρα τῆς Βάϊαν καὶ ἀνθλίκιον υἱὸν τῆς Δημήτριον, ἐκ δρχ. 437 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1957. 9) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Χρυσήν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 26.8.51 πρεσβυτέρου Τριναφύλλου Μπόγλου τοῦ Ἀγγελῆ, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Λύρα Ἰ. Μ. Ἀλεξαν-δρουπόλεως, ἐκ δρχ. 304 καὶ ἀπὸ 14 Μαΐου 1957.

Μετεβιβάσθησαν αἱ συντάξεις : 1) Τῆς ἀποβιώσασης τὴν 9-4-1957 συνταξιούχου πρεσβυτέρας Χρυσούλας Λιάτσου τοῦ Στυλιανοῦ, εἰς τὴν ἀγαμον θυγατέρα της Ἑλένην Στυλ. Λιάτσου, ἀπὸ 10 Ἀπριλίου 1957, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως. — 2) Τῆς ἀποβιώσασης τὴν 13-3-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρας Ἀμυγδαλιᾶς Σαλῆ τοῦ Σπυρίδωνος, εἰς τὰς ἀγάμους θυγατέρας της Σταμάταν καὶ Σοφίαν, ἀπὸ 1 Ἀπριλίου 1957, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς ἐκάστην. — 3) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 29-5-57 συνταξιούχου ἱεροψάλτου Ἰωάννου Φλωροπούλου τοῦ Κων)νου εἰς τὴν χήραν σύζυγόν του Εἰρήνην Ἰωάν. Φλωροπούλου, ἀπὸ 1-6-57, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως. — 4) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 25-5-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Κυριάκου Κυριακίδου τοῦ Γεωργίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Παρέσην, χήραν Κυριάκου Κυριακίδου, ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1957, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως. — 5) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 25-5-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Γρηγορίου Ῥαπτάκη τοῦ Γρηγορίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Φωτεινὴν χήραν Γρηγ. Ραπτάκη καὶ τὴν ἀγαμον θυγατέρα της Μαριάναν ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1957 ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως. — 6) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 13-4-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Βασιλείου Βοκίλου τοῦ Κύρου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Καλλιόπην χήραν Βασιλ. Βοκίλου, ἀπὸ 1 Μαΐου 1957, ἐκ δραχ. 411 μηνιαίως. — 7) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 5-4-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Γεωργίου Ὑπασπιστοῦ τοῦ Ἰωάννου, εἰς τὴν ἀγαμον θυγατέρα του Ἀφροδίτην Γεωργ. Ὑπασπιστοῦ, ἀπὸ 1 Μαΐου 1957, ἐκ δραχ. 450 μηνιαίως. — 8) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 7-4-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Γεωργίου Νιάρχου τοῦ Κων)νου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν Εὐσταθίαν χήραν Γεωργ. Νιάρχου, ἀπὸ 1 Μαΐου 1957 ἐκ δραχ. 457 μηνιαίως. — 9) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 5-4-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Παναγιώτου Δέλλα τοῦ Μιχαήλ, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Ἑλένην χήραν Παναγ. Δέλλα, ἀπὸ 6 Ἀπριλίου 1957, ἐκ δραχ. 426 μηνιαίως. — 10) Τῆς ἀποβιώσασης τὴν 14-5-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρας Βιργινίας Μιχαλάκη τοῦ Ἰωάννου, εἰς τὴν ἀγαμον θυγατέρα της Βασιλείαν Ἰωάν. Μιχαλάκη, ἀπὸ 1-6-57, ἐκ δραχ. 343 μηνιαίως.

Ἐχορηγήθησαν ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα : 1) Βενέδικτον Ἰωάν. Στασινόπουλον δρ. 2.770, 2) Ἀγγελον Εὐαγ. Ρουμπέα δρ. 2.465, 3) Σταύρον Δημ. Παπαδημητρίου δρ. 3.190, 4) Ἰωάν. Ἄντων. Σακελλαρίου δρχ. 2.960, 5) Κωνστ. Χαραλ. Μαρίφογλου δρχ. 2.960, 6) Ἐμμ. Ἰωάν. Παπανδρακάκη δρχ. 2.960, 7) Δημ. Κων. Ἀναγνώστου δρχ. 2.960, 8) Χριστ. Γεωργ. Τσουτσουλόπουλον δρχ. 2.960, 9) Δημ. Εὐστ. Σπέντζον δρχ. 2.960, 10) Ἰωάν. Προκ. Ἰακωβίδην δρχ. 2.960, 11) Ἀλέξ. Ἀπ. Ἀποστολίδην δρχ. 2.170, 12) Νέστ. Στερ. Χαϊνόπουλον δρχ. 3.210, 13) Ἀθαν. Δημ. Ἰωάννου 3.220, 14) Στέργ. Γεωργ. Παπαδόπουλον δρχ. 3.240, 15) Πρεσβ. Βασιλικὴν Ἰω. Παπαδοπούλου 3.200, 16) Πρεσβ. Λεμονιᾶν Θεοφ. Μποζιάδη καὶ ἀγάμους θυγ. Οὐρανίαν καὶ Ὀλγαν δρχ. 3.150, 17) Πρεσβ. Σοφίαν Ἐμ. Καλφαγιάννη καὶ ἀγαμον θυγ. Κωστούλαν δρχ. 2.960, 18) Πρεσβ. Παναγ. Ἀλεξ. Παπαχατζῆ δρχ. 2.960, 19) Πρεσβ. Καλλιόπην Ἰ. Νομικοῦ καὶ ἀγαμον θυγ. Οὐρανίαν δρχ. 3.180, 20) Πρεσβ. Βασιλικὴν Ἀθ. Σταυροπούλου καὶ ἀγάμους θυγ. Παναγιώταν καὶ Ἀποστολίαν δρχ. 2.640, 21) Πρεσβ. Μαριάν Στ. Ζαφειροπούλου καὶ ἀγάμους θυγ. Ἑλένην, Βασιλικὴν, Εὐφροσύνην, ἀνηλικούς υἱούς της Βασίλειον καὶ Γεώργιον δρχ. 2.570, 22) Πρεσβ. Φωτεινὴν Βασ. Μπανιώρα καὶ ἀγαμον θυγ. Βάια καὶ ἀνήλικον υἱόν της Δημήτριον δρχ. 2.330, 23) Πρεσβ. Χρυσῆν Τριαντ. Μπόγλου δρχ. 4.470.

Τ.Α.Κ.Ε.

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΚΛΙΜΑΞ ΚΛΗΡΙΚΟΣΗΜΟΥ
 'Επί τών διαφόρων 'Εκκλησιαστικῶν ἑγγράφων ἀπὸ 1-2-1945 καὶ ἔφεξης.

Χρόνος λοχῶς	Στοιχεῖα 'Εγκλ. 'Υπουρ. 'Αποφ. καὶ Νόμον	Διαζύγια	Γάμοι	Βαπτίσεις	Χειροτον- τήσια Χειροθεσῖαι Διορισμοὶ Μεταθέσεις 'Απολύσεις	Αιτήσεις	Πιστοποιη- τικὰ Βεβαιώσεις Προσπου- γραφαὶ κλπ.	Μνημόσυνα
'Απὸ 1-2-45- 31-12-45	'Υπ. 'Απ. 2232/45 ΦΕΚ 6/31-1-45, Τ. Β'	Δρ. 1000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 250 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 50 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 250 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 15 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 25 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 75 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 1-1-46- 14-5-46	'Υπ. 'Απ. 86724/45 ΦΕΚ 185/45 καὶ 191/45, Τ. Β'	Δρ. 2000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 100 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 30 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 50 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 150 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 15-5-46 -28-2-47	'Υπ. 'Απ. 40974/46 ΦΕΚ 80/15-5-46, Τ. Β'	Δρ. 10000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 2500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 2500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 150 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 250 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 750 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 1-3-47- 31-5-47	'Υπ. 'Απ. 104133/45 ΦΕΚ 21/18-2-47, Τ. Β'	Δρ. 10000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 1000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 150 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 250 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 750 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 1-6-47- 15-8-50	'Υπ. 'Απ. 33671/47 ΦΕΚ 66/29-1-47, Τ. Β'	Δρ. 20000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 10000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 300 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 3000 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 16-8-50 -9-4-54	'Υπ. 'Απ. 44378/50 ΦΕΚ 131/16-8-50, Τ. Β'	Δρ. 11000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 6000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5000 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 300 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 500 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 3000 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 10-4-54 -6-6-54 Ν. 2824/54	'Υπ. 'Απ. 44378/50 ΦΕΚ 131/16-8-50, Τ. Β'	Δρ. 11 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 6 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 0,30 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 0,50 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 3 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 7-6-54- 5-10-56	'Υπ. 'Απ. 57173/54 ΦΕΚ 115/7-6-54, Τ. Β'	Δρ. 50 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 40 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 10 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 50 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 3 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 15 πάλ. ἔκδ.
'Απὸ 6-10-56 καὶ ἔφεξης	Ν. Δ. 3559/56 ΦΕΚ 221/6-10-56, Τ. Α'	Δρ. 100 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 80 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 10 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 50 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 3 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 5 πάλ. ἔκδ.	Δρ. 15 πάλ. ἔκδ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ: 'Ὡς πρὸς τὰ μνημόσυνα, καθορισθῆναι διὰ τῆς ἐπ' ἀριθ. 9805/20-9-54 κοινῆς 'Υπουργικῆς ἀποφάσεως (ΦΕΚ 248/54 Τ. Β'), τοσοποσοτήσεως τῆν ἐπ' ἀριθ. 57173/7-6-54, ΦΕΚ 115/54 Τ. Β', ὁμοίαν 'Αποφασίαν, ἕως διὰ χορεία κλπ. μέγεθ. 5000 κατοίκων ἐπιπολιτάρια κληρικῶν τῶν ἐπ' ἀριθ. 5 ἀπὸ 5-10-000 κατοίκων ἄνω, 10 καὶ ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων ἄνω. 15-

ΚΛΗΡΙΚΟΣΗΜΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ
 Βάσει τοῦ ἀρθ. 3 τίτλου Β' ἐδαφ. 11 τοῦ AN 19/20 Νοεμβρίου 1935, (ΦΕΚ 573/35 Τ. Α') καὶ τῆς ἐπ' ἀριθ. 104138/47 'Υποφ. γικῆς ἀποφάσεως (ΦΕΚ 21/18-2-47 Τ. Β') κληρικῶσιν 1/10 ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως ἀποδείξεων δαπανῶν τῶν 'Ι. Ναῶν.

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αίδες. Σταύρον Δημητρίου, Ἀρσένιον Ἐδέσσης. Ἐκ τῆς σχετικῆς ἐρεῦνης τὴν ὁποίαν ἐνεργήσαμεν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., διεπιστώσαμεν ὅτι τὰ δικαιολογητικά σας ἔφθασαν εἰς αὐτὸ καὶ ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς 17ης Ἰουνίου τρ. ἔτους ἐνεκρίθη ἡ ἀπονομὴ συντάξεως ἐκ δραχμῶν 611 μηνιαίως. Ἡ σύνταξις ἄρχεται ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου τρ. ἔτους. Ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα σὰς ἐχορηγήθη τὸ ποσὸν τῶν 3.190 δραχμῶν. Ἐλπίζομεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἔχετε σχετικὴν εἰδοποίησιν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἡ καθυστέρησις ὀφείλετο εἰς τεχνικοὺς λόγους καὶ εἰς τὴν ἀκολουθουμένην ἀπαραιτήτων διαδικασίαν. — **Αίδες.** Ἀναστάσιον Παπαδόπουλον, Κ. Ἄλυσσον Πατρῶν. Δὲν εἶναι ἐνόχλησις δι' ἡμᾶς ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν αἰδῶν. ἐφημερίων, ὥστε δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ στεναχωρησθε. Ἐπὶ τῆς ὑποθέσεώς σας σὰς πληροφοροῦμεν ὅτι τὰ δικαιολογητικά τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀσφαλιστικοῦ σας βιβλιαρίου εὐρίσκονται εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. Ἡ ἔκδοσις ὁμῶς τοῦ βιβλιαρίου δὲν ἔργεν ἀκόμη διότι πρέπει προηγουμένως νὰ ἀπαντήσῃ ὁ Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐὰν δικαιούσθε συντάξεως, ἐφ' ὅσον ἤδη λαμβάνεται σύνταξιν ἀπὸ τὸ κράτος. Ὁ κ. Σύμβουλος, τὸν ὁποῖον ἐπισκεψόμεν μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἔχη ἐτοιμὴν τὴν γνωμάτευσίν του. Ζητηθέντα τεύχη ἀπεστάλησαν πλὴν τοῦ ὑπ' ἀρ. 22, ἐξαντληθέντος. — **Αίδες.** Κ. Μ. Σᾶς ἀπαντήσαμεν δι' ἐπιστολῆς. Συμπληρωματικῶς σὰς πληροφοροῦμεν ὅτι δύνασθε νὰ ἀποχωρήσετε ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας ἐφ' ὅσον ἔχετε 35ετῆ συνεχῆ ὑπηρεσίαν. Σχετικῶς μὲ τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκδόσεως συντάξεως λόγῳ ἀναπηρίας ἀναγνώσατε τὴν στήλην ἀλληλογραφίας τοῦ προηγουμένου (13) τεύχους. — **Αίδες.** Βασίλειον Δ. Τσιάκαν, Λαμίας. Ἐλάβομεν τὴν βεβαίωσιν καὶ σὰς ἐνεγράψαμεν εἰς τὴν «Θεολογίαν». — **Αίδες.** Κ. Γ. Παπ. Σᾶς ἀπαντήσαμεν ἰδιαίτερος. Ὑπεβάλαμεν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἐρώτημα περὶ τυχῶν ὀφειλῶν σας καὶ θὰ σὰς ἀπαντήσωμεν ἀπὸ τὸν «Ἐφημέριον» εὐθὺς ὡς λάβομεν ἀπάντησιν. Περὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων γράφομεν εἰς τὴν ἐπιστολήν μας. — **Αίδες.** Λεωνίδαν Κάλφραν, Λαγυναὶ Θεσσαλονίκης. Τὸ ἐπώνυμόν σας διωρθώθη. Ἐφ' ὅσον ὅπως γράφετε ἔχετε 36 ἐτῶν συνεχῆ ὑπηρεσίαν ἄνευ οὐδεμιᾶς διακοπῆς δύνασθε νὰ λάβετε σύνταξιν λόγῳ πολυετοῦς ὑπηρεσίας. Διὰ νὰ σὰς γράψωμεν τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως θὰ πρέπει νὰ γνωρίζομεν τὴν κατηγορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκετε. Θὰ περιμένωμεν λοιπόν. Ὡς ἐφ' ἅπαξ χορηγῆται τὸ ποσὸν τῶν 3.000 δραχμῶν εἰς τὰς Γ' καὶ Δ' κατηγορίας. — **Αίδες.** Δημήτριον Σπαζοκοιλὴν, Βαθὺ Σάμου. Ἐνεγράφητε εἰς ἀμφοτέρω τὰ περιουδικά. Ζητηθέντα τεύχη ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Εἰς τοὺς ἰ. Ναοὺς ἀποστέλλεται μόνον ἡ «Ἐκκλησία». — **Αίδες.** Κωνσταντίνον Παπακωνσταντίνου, Ἀγίαν Μαρίαν Φαλάρων Φθιώτιδος. Ἡ διυθύνσις σας διωρθώθη, κατόπιν σχετικῆς εἰδοποιήσεως τῆς Ἰ. Μητροπόλεώς σας, ἀπὸ

20-5-57. Ἐκτοτε τὸ φύλλον ἀποστέλλεται εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.— **Αἶδες.** Ἐμμανουὴλ Στρατάκη, Ἐμπαρον Ἡρακλείου Κρήτης. Τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνημερώσεώς του, ἀποστέλλει κατὰ τρίμηνον εἰς τὰ Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα καταστάσεις μεταβολῶν (μεταθέσεων, χειροτονιῶν κλπ.), πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἐπιστροφὴν. Πλὴν ὅμως τὰ κατὰ τόπους Μητρ. Γραφεῖα ἐνίοτε δὲν ἀποστέλλουν τὰς μεταβολὰς καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ περιοδικὸν τὰς ἀγνοεῖ. Τὴν χειροτονίαν σας λ.χ. τὴν ἐπληροφορήθημεν τώρα διὰ τῆς ἐπιστολῆς σας. Σᾶς ἐνεγράψαμεν εἰς ἀμφοτέρωτα τὰ περιοδικά.— **Αἶδες.** Ἰωάννην Νικολοῦδην, Ἀρσένιον Σκύνδρας Ἐδέσσης. Τὸ φύλλον θὰ σᾶς τὸ ἀποστέλλωμεν εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.— **Αἶδες.** Ἀναστάσιον Κορωναῖον, Ποταμιᾶν Δημητριάδος. Δυστυχῶς δὲν σᾶς ἐχορηγήθη δάνειον. Αἱ ὑποβληθεῖσαι αἰτήσεις ἦσαν τόσον πολλαί, ὥστε τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ἐχορηγήθη διὰ τὴν παροχὴν δανείων δὲν ἐπῆρκεσεν παρὰ διὰ τὴν ἱκανοποίησιν μέρους μόνον τῶν ὑποβαλλόντων αἰτήσεις. Ἐπειδὴ γίνονται ἐνέργειαι διὰ τὴν χορήγησιν νέας πιστώσεως νὰ ὑποβάλετε νέαν αἴτησιν μέσφ τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας.— **Αἶδες.** Βασίλειον Γερβλιόλιον, Λιτόχωρον Κίτρους. Δυστυχῶς καὶ ἡ δική σας αἴτησις δὲν ἐνεκρίθη. Πρέπει νὰ ὑποβάλετε νέαν αἴτησιν εἰς τὸ Τ. Α. Κ. Ε. μέσφ τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας.— **Αἶδες.** Ἰωάννην Πασασαλοῦρον, Καστράκιον Βάλτου. Δὲν σᾶς ἐχορηγήθη τὸ αἰτηθὲν δάνειον, λόγφ ἀνεπαρκείας τοῦ ἐγκριθέντους ποσοῦ διὰ τὴν παροχὴν δανείων. Ἐὰν εἰσέτι ὑφίστανται αἱ ἀνάγκαι σας διὰ τὴν λήψιν δανείου, νὰ ὑποβάλετε νέαν αἴτησιν μέσφ τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐδαγγέλου Δ. Θεοδώρου, δ.Θ., «Ἐν τῷ κόσμῳ», ἀλλ' ὄχι «ἐκ τοῦ κόσμου».— Χρυσοστόμου, Ὁ πρῶτος περὶ ἱερωσύνης λόγος (Μετάφρασις Θεοδόση Κ. Σπεράντζα).— Βασ. Ἡλιάδης, Ὁ Σάραδων Μιχαὴλ Κλεόβουλος, σχολάρχης τῆς μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.— Ἀνθίμου Θεολογίτου, Ὁ Ταξιδάρχης τῆς Σκάφης στὴ Σίφνον.— Φ. Γιοφύλλης, Ὁ Προφήτης Ἡλίας.— Βασ. Μουστάκης, Κηρύγματα εἰς τὰ Ἀποστολικά Ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν.— Εἰδήσεις τοῦ Τ. Α. Κ. Ε.— Ἀλληλογραφία.

Δι' ὃ, τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυνθέν :
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
 Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.
 Ὑπεύθυνος Τυπ/φείου : Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδόν.